

Arbetsmarknad

13

Förslag till statsbudget för 2001

Arbetsmarknad

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag	9
2.1	Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.....	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister	11
2.3	Förslag till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497)	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete	13
3	Arbetsmarknad	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Skatteavvikelser	15
4	Arbetsmarknadspolitik.....	17
4.1	Omfattning.....	17
4.2	Utgiftsutveckling	17
4.3	Mål.....	18
4.4	Politikens inriktning	19
4.5	Insatser.....	20
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	20
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	23
4.6	Resultatbedömning	23
4.6.1	Resultat	23
4.6.2	Analys och slutsatser.....	28
4.7	Revisionens iakttagelser	33
4.8	Budgetförslag.....	33
4.8.1	22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	33
4.8.2	22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	35
4.8.3	22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	38
4.8.4	22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade	40
4.8.5	22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	41
4.8.6	22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999	42
4.8.7	22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	44
4.8.8	22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	46

4.8.9	22:9 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna	47
4.8.10	22:10 Bidrag till Samhall AB	47
4.8.11	22:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	49
4.8.12	22:12 Bidrag till lönegarantiersättning	49
4.8.13	22:13 Lernia AB	50

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	15
3.2 Skatteavvikelse	15
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	17
4.2 Öppen arbetslöshet.....	19
4.3 Sammansättning av den öppna arbetslösheten och de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen	21
4.4 Arbetsmarknadspolitiska program	22
4.5 Kvantitativa verksamhetsmål budgetåret 1999 och 2000	24
4.6 Arbetsmarknadspolitiska program	25
4.7 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och deras andel av arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp	26
4.8 Anslagsutveckling	33
4.9 Antal årsarbetande	33
4.10 Arbetslivsinriktad rehabilitering, ALT	34
4.11 Arbetslivstjänster Aske kursgård.....	34
4.12 Beräkning av anslaget för år 2001	35
4.13 Anslagsutveckling	35
4.14 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	37
4.15 Anslagsutveckling	38
4.16 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	39
4.17 Anslagsutveckling	40
4.18 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	41
4.19 Beräkning av anslaget för 2001	41
4.20 Anslagsutveckling	41
4.21 Anslagsutveckling	42
4.22 Beräkning av anslaget för 2001	44
4.23 Anslagsutveckling	44
4.24 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser	46
4.25 Beräkning av anslaget för 2001	46
4.26 Anslagsutveckling	46
4.27 Beräkning av anslaget för år 2001	46
4.28 Anslagsutveckling	47
4.29 Beräkning av anslaget för 2001	47
4.30 Anslagsutveckling	47
4.31 Anslagsutvecklingen	49
4.32 Anslagsutvecklingen	49
4.33 Beräkning av anslaget för 2001	50
4.34 Anslagsberäkning	50
4.35 Beräkning av anslaget för 2001	51

Diagramförteckning

1 Arbetslösa, 16–64 år	19
------------------------------	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen (avsnitt 2.1),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister (avsnitt 2.2),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497) (avsnitt 2.3),
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i hushållsarbete (avsnitt 2.4),
5. godkänner regeringens mål för politikområdet Arbetsmarknadspolitik (avsnitt 4.3),
6. godkänner att 14 900 000 kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (ramanslaget 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, avsnitt 4.8.1),
7. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 5 500 000 000 kronor under åren 2002 – 2004 (avsnitt 4.8.2),
8. godkänner att inkomster från finansieringsbidrag vid arbetspraktik från den 1 januari 2001 redovisas mot ramanslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd (avsnitt 4.6.2),
9. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 3 700 000 000 kronor under åren 2002 – 2004 (avsnitt 4.8.3),
10. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 7 000 000 000 kronor under åren 2002 – 2004 (avsnitt 4.8.4),
11. bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000 – 2006*, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 1 800 000 000 kronor under åren 2002 – 2008 (avsnitt 4.8.7),
12. godkänner regeringens förslag om lägsta ersättningsnivå i aktivitetsstödet (ramanslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, avsnitt 4.6.2),
13. godkänner vad regeringen anfört om lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och anställningsstöd (ramanslaget 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade, avsnitt 4.6.2.),
14. godkänner vad regeringen anfört om förändringar i Samhall AB:s bolagsordning (avsnitt 4.8.10),
15. för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 *Arbetsmarknad* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 458 277
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	ramanslag	38 962 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	ramanslag	5 761 086
22:4 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	ramanslag	6 975 607
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	ramanslag	92 400
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995 – 1999	ramanslag	234 344
22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000 – 2006	ramanslag	1 663 000
22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	20 093
22:9 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna	ramanslag	63 244
22:10 Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 262 419
22:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag	7 229
22:12 Bidrag till lönegarantiersättning	ramanslag	530 000
22:13 Lernia AB	ramanslag	936
Summa		63 030 635

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att tilläggsbestämmelserna 4.6.15 och 5.12.1 riksdagsordningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4.6.15

Arbetsmarknadsutskottet skall bereda ärenden om arbetsmarknadspolitik, arbetsrätt, arbetstid, semester, arbetsmiljö, statlig personalpolitik samt jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13. *Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet* och 14. *Arbetsmarknad och arbetsliv* tillhör arbetsmarknadsutskottets beredning.

Arbetsmarknadsutskottet skall bereda ärenden om arbetsmarknadspolitik, arbetsrätt, arbetstid, semester, arbetsmiljö, statlig personalpolitik samt jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13. *Arbetsmarknad* och 14. *Arbetsliv* tillhör arbetsmarknadsutskottets beredning.

5.12.1

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatteförvaltning och uppbörd, 4. Rättsväsendet, 5. Utrikesförvaltning och internationell samverkan, 6. Totalförsvaret, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. *Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet*, 14. *Arbetsmarknad och arbetsliv*, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Statsutgifterna skall hänföras till följande utgiftsområden: 1. Rikets styrelse, 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 3. Skatteförvaltning och uppbörd, 4. Rättsväsendet, 5. Utrikesförvaltning och internationell samverkan, 6. Totalförsvaret, 7. Internationellt bistånd, 8. Invandrare och flyktingar, 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn, 13. *Arbetsmarknad*, 14. *Arbetsliv*, 15. Studiestöd, 16. Utbildning och universitetsforskning, 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid, 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, 19. Regional utjämning och utveckling, 20. Allmän miljö- och naturvård, 21. Energi, 22. Kommunikationer, 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, 24. Näringsliv, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statsskuldräntor m.m. och 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ett arbetsförmedlingsregister får användas för

1. handläggning av ärenden som rör platsförmedling, arbetsförberedande åtgärder i form av vägledning, utbildning och *yrkesinriktad* rehabilitering samt andra arbetsmarknadspolitiska *åtgärder* som föreskrivs i lag eller förordning,

2. publicering av platsinformation,

3. planering, metodutveckling, tillsyn, uppföljning och utvärdering av verksamheten,

4. framställning av statistik, och

5. arbetsförmedlingssamarbete enligt överenskommelsen den 6 mars 1982 om en gemensam nordisk arbetsmarknad och inom ramen för avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

1. handläggning av ärenden som rör platsförmedling, arbetsförberedande åtgärder i form av vägledning, utbildning och *arbetslivsinriktad* rehabilitering samt andra arbetsmarknadspolitiska *program* som föreskrivs i lag eller förordning,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.3 Förslag till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497)

Härigenom föreskrivs att 10 § lönegarantilagen (1992:497) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som hans fordran i konkursen, skall han upplysa förvaltaren om inkomsterna.

Sådan upplysning skall också lämnas om arbetstagaren *mottar utbildningsbidrag som betalas av statsmedel vid arbetsmarknadsutbildning.*

Sådan upplysning skall också lämnas om arbetstagaren *får aktivitetsstöd vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete

Härigenom föreskrivs att 12 a § lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §¹

En arbetstagare som har blivit uppsagd har rätt att under uppsägningstiden behålla sin lön och andra anställningsförmåner även om arbetstagaren inte får några arbetsuppgifter alls eller får andra arbetsuppgifter än tidigare.

Om vissa anställningsförmåner enligt lag utgår endast för arbetad tid, skall med sådan tid jämföras tid under vilken arbetstagaren uppbär förmåner enligt första stycket.

Om arbetsgivaren har förklarat att arbetstagaren inte behöver stå till förfogande under uppsägningstiden eller en del därav, får arbetsgivaren från förmåner enligt första stycket avräkna inkomster som arbetstagaren under samma tid har förvärvat i annan anställning. Arbetsgivaren har också rätt att avräkna inkomster som arbetstagaren under denna tid uppenbarligen kunde ha förvärvat i annan godtagbar anställning. *Utbildningsbidrag* som utgår efter beslut av arbetsmarknadsmyndighet får avräknas i den mån bidraget avser samma tid som anställningsförmånerna och har beviljats arbetstagaren efter uppsägningen.

Om arbetsgivaren har förklarat att arbetstagaren inte behöver stå till förfogande under uppsägningstiden eller en del därav, får arbetsgivaren från förmåner enligt första stycket avräkna inkomster som arbetstagaren under samma tid har förvärvat i annan anställning. Arbetsgivaren har också rätt att avräkna inkomster som arbetstagaren under denna tid uppenbarligen kunde ha förvärvat i annan godtagbar anställning. *Aktivitetsstöd* som utgår efter beslut av arbetsmarknadsmyndighet får avräknas i den mån bidraget avser samma tid som anställningsförmånerna och har beviljats arbetstagaren efter uppsägningen.

Under uppsägningstiden har en uppsagd arbetstagare rätt till skälig ledighet från anställningen med bibehållna anställningsförmåner för att besöka arbetsförmedlingen eller på annat sätt söka arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

¹ Senaste lydelse 1982:85.

3 Arbetsmarknad

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattas av politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Politikområde Arbetsmarknadspolitik	35 448	30 573	33 498	63 031	61 429	61 467
Totalt för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	35 448	30 573	33 498	63 031	61 429	61 467

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Från 2001 utökas utgiftsområdesramen med cirka 30 000 miljoner kronor. Detta förklaras i huvudsak av att regeringen föreslår att anslag som tidigare fanns upptagna under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv överförs till utgiftsområdet, vilket det närmare redogörs för under avsnitt 4.1 och 4.6.2. Anslagen som överförs till utgiftsområdet berör politikområdet Arbetsmarknadspolitik och som en konsekvens av detta föreslås att utgiftsområdet byter namn från Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet till Arbetsmarknad samtidigt som utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv byter namn till Arbetsliv.

3.3 Skatteavvikelser

Huvuddelen av stöden under utgiftsområdet redovisas som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Sedan hösten 1999 finns dock även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av särregler i skattelagstiftningen. Detta betecknas som saldo-

påverkande skatteavvikelse. Om en sådan förman på budgetens inkomstsida slopas, leder detta till en budgetförstärkning för den offentliga sektorn.

Tabell 3.2 Skatteavvikelser

	Skatteavvikelse Brutto		Skatteavvikelse Netto	
	mdr kr 2000	2001	mdr kr 2000	2001
Saldopåverkande skattekreditering vid anställningsstöd	1,2	2,0	0,8	1,4

Det arbetsmarknadspolitiska programmet anställningsstöd lämnas fr.o.m den 1 oktober 1999 i form av en skattekreditering på arbetsgivarens skattekonto. Kostnaden för anställningsstöd kommer i form av minskade skatteintäkter på budgetens intäktssida. Detta beräknas medföra en skattekreditering av 2 000 miljoner kronor år 2001, eller med andra ord minskade skatteintäkter på samma belopp.

4 Arbetsmarknadspolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet omfattar platsförmedling, arbetsmarknadspolitiska program, bidrag till arbetslöshetsersättning och särskilda insatser för arbetshandikappade. Vidare ingår Europeiska socialfonden samt Samhall AB:s verksamhet och Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Därutöver ingår Arbetsmarknadsverkets avgiftsfinansierade tjänster Arbetslivstjänster och Aske kursgård samt bidrag till Lernia AB. I politikområdet ingår också lönegarantiersättning, vilken skall ersätta arbetstagarnas lönefordringar vid arbetsgivarens konkurs.

Därutöver ingår förvaltningskostnader för Arbetsmarknadsverket (AMV), Institutet för ar-

betsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.

Utöver de under innevarande budgetår uppförda anslagen A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning och A 2 Bidrag till lönegarantiersättning föreslår regeringen att övriga anslag som rör tidigare nämnda verksamheter som under innevarande budgetår är uppförda under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv från budgetåret 2001 överförs till utgiftsområde 13. Syftet är att förtydliga finansieringen av arbetsmarknadspolitiken i sin helhet och skapa förutsättningar för en bättre samlad resultatredovisning till riksdagen.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Arbetsmarknadspolitik	35 448	30 573	33 498	63 031	61 429	61 467
Totalt för Arbetsmarknadspolitik	35 448	30 573	33 498	63 031	61 429	61 467

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Utgifterna inom politikområdet är ytterst konjunkturkänsliga och styrs till största delen av arbetslöshetsutvecklingen, omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen, ersättningsnivåerna samt antalet företagskonkurser.

Utgifterna var lägre 1999 jämfört med 1998, främst till följd av att såväl antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som antalet öppet arbetslösa minskade. Utgifterna har dock

inte minskat i samma takt som omfattningen av antalet deltagare i program och arbetslösa.

Utgifterna för arbetslöshetsersättning har blivit högre än beräknat trots att antalet arbetslösa inför budgetåret 1999 beräknades bli i genomsnitt 3 000 fler än vad som blev fallet. Det beror på att sammansättningen av gruppen arbetslösa har förändrats och att de arbetslösa i större ut-

sträckning än tidigare har haft inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.

Även under 2000 har kostnaderna ökat i relation till antalet arbetslösa. Regeringen föreslår därför på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 att anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning tillförs ytterligare 3 300 miljoner kronor.

Utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program har inte heller sjunkit i samma takt som antalet deltagare. Detta beror främst på att den genomsnittliga aktivitetsstödsersättningen för deltagare i program har ökat liksom omfattningen upphandlad yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning som är dyrare än andra program. Det genomsnittliga antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program och arbetslivsinriktad rehabilitering minskade med 31 000 personer jämfört med 1998 och uppgick till i genomsnitt 141 000 personer under 1999. Samtidigt minskade antalet öppet arbetslösa med 34 000 personer och uppgick till i genomsnitt 241 000 personer under 1999, vilket motsvarade 5,6 procent av arbetskraften.

De beräknat minskade utgifterna mellan 2001 och 2003 förklaras främst av regeringens bedömning av ett fortsatt förbättrat konjunkturläge med ökad sysselsättning, minskad öppen arbetslöshet och minskad omfattning av de arbetsmarknadspolitiska programmen.

4.3 Mål

Arbetsmarknadspolitikens uppgift är främst att öka anpassningen på arbetsmarknaden. Det skall ske genom en effektiv matchning mellan arbetsökande och lediga arbeten tillsammans med kompetenshöjande insatser och andra program för arbetslösa. Könsuppdelningen på arbetsmarknaden skall motverkas. Detta medverkar till en hög rörlighet på arbetsmarknaden och till en högre sysselsättning samtidigt som inflationsdrivande flaskhalsar på arbetsmarknaden kan undvikas. Arbetsmarknadspolitikerna skall också bidra till tillväxt och ett konkurrenskraftigt näringsliv samt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet och delaktighet i arbetslivet.

För innevarande budgetår gäller följande mål för arbetsmarknadspolitikerna:

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,

- motverka långa tider utan arbete,
- medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

I budgetpropositionen för år 2001 föreslås en ny struktur med indelning i politikområden.

Regeringen föreslår att följande mål skall gälla för arbetsmarknadspolitikerna:

- en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt.

Förslaget till mål för politikområdet innebär inga förändringar i arbetsmarknadspolitikens uppgifter. Det nya målet för politikområdet utgör en sammanfattning av de arbetsuppgifter för den framtida arbetsmarknadspolitikerna som riksdagen ställt sig bakom våren 2000 (prop. 1999/2000:98, bet. 1999/2000:AU7, rskr 1999/2000:230).

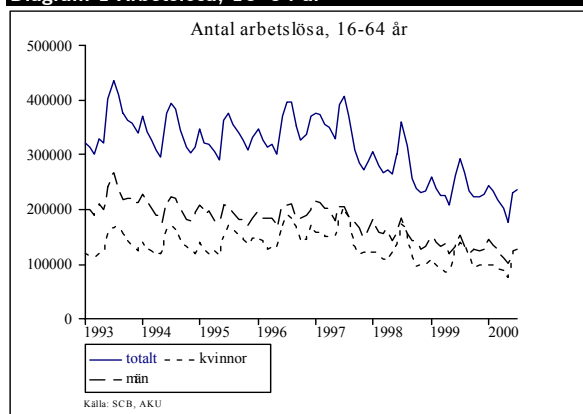
För att uppnå målet är arbetsmarknadspolitikens uppgift att:

- medverka till en effektiv matchningsprocess med korta vakans- och söktider. Uppgiften är arbetsmarknadspolitikens viktiga och genom en snabb vakanstillsättning kommer arbetsmarknaden att fungera bättre och friktionsarbetslösheten att minimeras.
- öka de arbetslösas kunskaper. Med ökade kunskaper underlättas omställning på arbetsmarknaden samtidigt som den enskildes ställning stärks. Därmed minskar även flaskhalsproblematiken.
- arbetslöshetsförsäkringen skall underlätta och stimulera omställning på arbetsmarknaden, vilket bidrar till en fungerande försörjning av arbetskraft till företag och förvaltningar. Ersättning skall utgå enligt principen om inkomstbortfall under en övergångsperiod av arbetslöshet.
- stödja dem som har det svårast att få ett arbete. Genom att ta till vara under- och outnyttjade resurser på arbetsmarknaden ökar samhällets gemensamma produktion och därmed tillskottet till den gemensamma försörjningen. Långtidsinskrivna, ofrivilligt deltidsarbetande kvinnor, äldre långtidsarbetslösa, utrikesfödda arbetslösa eller personer med funktionshinder utanför arbetsmarknaden är alla grupper som i dag inte är fullt utnyttjade resurser på arbetsmarknaden.

4.4 Politikens inriktning

Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten utgör regeringens främsta uppgift. Svensk arbetsmarknad utvecklas väl även om problem kvarstår. Regeringen och riksdagen satte 1996 upp målet att den öppna arbetslösheten skulle halveras från 8 procent till 4 procent 2000. Det målet är nu så gott som uppfyllt och kommer sannolikt att nås under hösten. I maj 2000 var den öppna arbetslösheten 4,1 procent. För män var den 4,5 procent och för kvinnor 3,7 procent. Därefter är målet full sysselsättning. Som ett led i att nå detta satte regeringen 1998 upp målet om att andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år skulle öka från dåvarande knappa 75 procent till 80 procent 2004.

Diagram 1 Arbetslösa, 16–64 år

För att uppnå sysselsättningsmålet behöver cirka 55 000 nya arbetstillfällen tillkomma per år mellan 1997 och 2004. Sedan sommaren 1997 har sysselsättningen ökat med omkring 80 000 personer per år.

Tabell 4.2 Öppen arbetslöshet

	1998	1999	1:a halvår 2000	
Antal	Kvinnor	123 000	107 000	94 000
	Män	155 000	134 000	124 000
	Totalt	278 000	241 000	218 000
Procent av arbetskraften i resp. grupp	Kvinnor	6,1	5,2	4,5
	Män	6,9	5,9	5,5
	Totalt	6,5	5,6	5,0

Källa: SCB, AKU

Den öppna arbetslösheten har minskat kraftigt de senaste åren bland både kvinnor och män och bedöms sjunka till 4,6 procent i genomsnitt under 2000. Under slutet av året bedöms arbetslösheten hamna under 4 procent. Även om det finns många tecken på en positiv utveckling finns det dock ett antal väsentliga riskfaktorer för framtiden. Dessa är bl.a.:

- hög arbetslöshet i vissa regioner i landet,
- hög arbetslöshet bland dem med lägre utbildning,
- matchningsproblem med risk för inflationsdrivande flaskhalsar,
- hög arbetslöshet och låg sysselsättningsgrad bland invandrare,
- många långtidsinskrivna.

Arbets- och kompetenslinjen är grunden i den svenska arbetslivs- och arbetsmarknadspolitiken. För att främja en snabb platstillättning och motverka långtidsarbetslöshet och utslagning från arbetsmarknaden prioriteras aktiva insatser före passivt understöd. Det innebär att de som har svårigheter att få eller behålla ett arbete i första hand skall erbjudas utbildning eller andra kompetenshöjande insatser för att öka sina möjligheter till anställning. Dessa insatser tillsammans med en effektiv platsförmedling förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt och motverkar därigenom inflationsdrivande flaskhalsar.

Arbetsmarknadspolitiken är ett centralt instrument för att nå regeringens övergripande mål om tillväxt, stabilitet och rättvis fördelning och därmed för att nå de kortsiktiga målen om halverad arbetslöshet och ökad sysselsättning samt det långsiktiga målet om full sysselsättning. Det är ytterst angeläget att de långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna får del av den uppgång som sker på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken är vidare ett viktigt instrument för att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män i

arbetslivet och därmed även i samhällslivet i övrigt.

Detta innebär bl.a. att insatserna i än större utsträckning än tidigare måste inriktas på ett effektivt platsförmedlingsarbete och företagskontakter för att motverka inflationsdrivande flaskhalsar samt insatser inom ramen för aktivitetsgarantin för grupper som har svårast att få ett arbete. Den könsuppdelade arbetsmarknaden skall motverkas och mångfalden i den svenska arbetskraften ska bättre tas tillvara. Lediga platser skall snabbt tillsättas och inläsnings- konkurrenssnedvridning och undanträngningeffekter i de arbetsmarknadspolitiska programmen motverkas. En viktig uppgift är också att skapa förutsättningar för en fortsatt konjunkturuppgång genom att öka arbetskraftsutbudet. Långtidsinskrivna, ofrivilligt deltidsarbetande, utrikesfödda eller personer med funktionshinder utanför arbetsmarknaden är grupper som i dag inte är fullt utnyttjade på arbetsmarknaden. Genom att ta till vara dessa under- och outnyttjade resurser kan ett mycket stort potentiellt arbetskraftsutbud tas tillvara.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Inom arbetsmarknadspolitiken finns en rad insatser och program som bidrar till att minska arbetslösheten och öka möjligheten för en mer flexibel arbetsmarknad. Arbetsmarknadspolitikens viktigaste instrument är arbetsförmedlingens platsförmedling, med Platsbanken och övriga internetanknutna hjälpmedel. De förändringar som nu pågår inom arbetsmarknadspolitiken syftar till att höja effektiviteten i arbetsmarknadspolitiken bl.a. genom en tydligare målsättning om att insatserna skall leda till arbete. Aktivitetsgarantin, samt de särskilda medlen för personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna skall ses i detta perspektiv. Det förstärkta anställningsstödet för personer med långa arbetslöshetstider är också ett sätt att öka dessa personers möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Detta sker dels genom en ökad prioritering av utbildnings- och kompetenshöjande insatser, dels genom en förstärkt verksamhetsuppföljning. Färre typer av åtgärder och ett förenklat arbetsmarknadspolitiskt regelverk bidrar till att höja effektiviteten inom ar-

betsmarknadspolitiken samt stärka rättsäkerheten för den enskilde.

Personer med arbetshandikapp får en möjlighet att kunna arbeta med hjälp av särskilda arbetshjälpmedel. Därtill finns anställningar med lönebidrag eller skyddade arbeten hos offentliga arbetsgivare (OSA) eller Samhall. Samtliga program administreras av AMV.

Arbetsmarknadspolitiken har under det senaste åren lagts om mot en tydligare tillväxtfrämjande inriktning. Regeringen har under våren i propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) för riksdagen redovisat arbetsmarknadspolitikens framtida inriktning. Insatser för att motverka flaskhalsar, snabbt tillsätta de lediga platserna och insatser för de mest utsatta grupperna skall prioriteras. Som ett led i den förnyade arbetsmarknadspolitiken har regeringen även i proposition En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring 1999/2000:139 föreslagit förändringar för att åstadkomma en rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring. En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring bidrar till att uppnå arbetsmarknadspolitikens mål genom att underlätta och stimulera omställning. Syftet med förslagen är att få till stånd en mer strukturerad sökprocess. Genom att reglerna och tillämpningen enligt förslaget tydliggörs stärks arbetslinjen och rättsäkerheten ökar för de arbetssökande samtidigt som insatserna för dem förbättras.

De regionala tillväxtavtalen är ett centralt instrument för det regionala utvecklingsarbetet där arbetsmarknadspolitiken spelar en viktig roll i samverkan med andra aktörer. Även den lokala samverkan med kommuner och andra myndigheter inom det sociala området har en central betydelse.

Arbetslösheten och långtidsarbetslösheten har minskat kraftigt. Grupper med en svagare anknytning till arbetsmarknaden såsom ungdomar, arbetshandikappade och personer med utländsk bakgrund har prioriterats i de arbetsmarknadspolitiska programmen genom att de fått en relativt större andel av programplatserna. För ungdomarna har såväl arbetslösheten som långtidsarbetslösheten under det senaste åren minskat kraftigt, vilket är ett resultat av regeringens starkt uttalade ambition att ingen ungdom skall vara arbetslös i mer än 100 dagar utan att få ett erbjudande om ett arbete eller utbildning. Antalet sysselsatta och arbetslösa arbetshandikappade och utländska medborgare har förändrats i samma takt som övriga grupper.

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Vid sidan av platsförmedling, vägledning och arbetslivsriktad rehabilitering spelar de olika arbetsmarknadspolitiska programmen en viktig roll för att förbättra matchningen mellan arbetsökande och lediga platser. En kraftig neddrag

ning av de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen gjordes under 1999. I genomsnitt fanns 141 500 deltagare per månad i de olika programmen under 1999, vilket var en minskning med 31 000 jämfört med 1998. Sammansättning av den öppna arbetslösheten och de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen redovisas i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Sammansättning av den öppna arbetslösheten och de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen

(%)	Arbetslösa			Åtgärder		
	1998	1999	2000*	1998	1999	2000*
Kvinnor	45	45	44	48	47	46
Män	55	55	56	52	53	54
Totalt	100	100	100	100	100	100
55- år	9	15	19	9	12	14
Därav: <i>kvinnor</i>	8	14	18	9	12	14
<i>män</i>	10	15	19	10	12	15
25-54 år	73	70	68	66	66	66
Därav: <i>kvinnor</i>	73	71	70	67	68	67
<i>män</i>	72	69	68	66	65	64
20-24 år	15	12	11	18	17	15
Därav: <i>kvinnor</i>	15	12	10	17	15	13
<i>män</i>	15	13	11	19	18	17
18-19 år	3	3	2	6	5	4
Därav: <i>kvinnor</i>	3	3	2	7	6	5
<i>män</i>	3	3	2	5	4	4
Totalt	100	100	100	99	100	99
Arbetshandikappade	10	11	11	15	16	19
Därav: <i>kvinnor</i>	10	11	11	15	16	19
<i>män</i>	10	11	11	16	16	18
Utomnordiska medborgare	11	10	10	11	12	11
Därav: <i>kvinnor</i>	10	10	9	11	11	11
<i>män</i>	12	11	10	12	12	11

* Första halvåret 2000

Källa: AMS Statistikenhet.

Under budgetåret 1999 genomfördes vissa förändringar av de arbetsmarknadspolitiska programmen. Den 1 januari 1999 slogs arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API) samman till det nya programmet arbetspraktik.

Andra förändringar var att försöksverksamheten med aktivare användning av arbetslöshetsersättningen (projektarbete) avslutades den 30 september 1999. I programmet resursarbete fick inga nya beslut tas efter den 30 september 1999. Därefter fasades åtgärden ut och avslutades den 30 mars 2000. Den 1 juli 1999 avskaffades både medflyttandebidraget och inlösen av egna hem.

Det nationella IT-programmet (SwIT), som infördes i februari 1997, avslutades i mars 2000.

Sedan den 1 oktober 1999 beviljas anställningsstöd dels som allmänt anställningsstöd, dels som förstärkt anställningsstöd. Stödet lämnas inte längre som ett bidrag utan som en kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Det ursprungliga anställningsstödet fasas ut.

Tabell 4.4 Arbetsmarknadspolitiska program

	Genomsnittligt antal per månad								
	1998			1999			2000***		
	Totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män
Anställning med lönebidrag	49 031	19 279	29 752	50 077	19 665	30 412	48 415	19 005	29 409
Anställningsstöd	10 547	3 895	6 653	9 681	3 434	6 247	592	231	361
Allmänt anställningsstöd				980	363	617	6 520	2 322	4 198
Förstärkt anställningsstöd				638	213	426	7 582	2 691	4 891
Arbetslivsutveckling*	38 892	17 815	21 078	7 964	3 794	4 171			
Arbetsmarknadsutbildning	41 899	19 752	22 147	44 955	22 549	22 406	30 336	15 226	15 110
Arbetsplatsintroduktion*	19 347	8 897	10 450	2 284	1 015	1 268	6	2	4
Arbetspraktik**				22 497	9 811	12 685	25 156	11 152	14 004
Datortek	11 521	6 315	5 205	7 328	4 019	3 310	5 661	3 047	2 614
IT-satsningen	655	200	455	3 081	1 094	1 987	529	192	338
Jobbsökaraktiviteter	1 800								
Kommunala uppföljningsplatser	12 176	7 131	5 045	7 309	4 083	3 226	4 821	2 630	2 192
Offentligt skyddat arbete	5 943	1 235	4 709	5 758	1 214	4 544	5 254	1 110	4 144
Offentligt tillfälligt arbete	7 741	3 619	4 123	7 780	3 692	4 088	5 744	2 703	3 041
Projektarbete	285	129	156	655	280	375	3	2	1
Resursarbete	4 104	3 047	1 057	2 943	1 981	962	212	143	70
SIUS**				188	81	107	298	133	165
Starta-egget-bidrag	12 514	5 975	6 539	10 813	4 918	5 895	8 665	3 706	4 959
Utbildning i företag	1 040			957					
Utvecklingsgaranti 20–24 år	2 846	1 249	1 597	5 555	2 484	3 071	5 279	2 274	3 005
Arbetslivsinriktad rehabilitering (AMI)	8 054	3 870	4 184	6 899	3 316	3 583	6 720	3 242	3 478
Samhall	26 900	12 400	14 500	27 000	12 400	14 600	27 100	12 500	14 600

* Inga nya deltagare 1999. ** Infördes 1 januari 1999. *** Avser första halvåret 2000.

Källa: AMS statistiktjänst

Inom arbetsmarknadspolitiken finns medel för otraditionella insatser, som motiveras av arbetsmarknadsskäl och inte ryms inom ordinarie program. Syftet med insatserna är att AMV skall kunna skapa utrymme för nya idéer och tankar, som kan bidra till en förnyelse av program och metodik. Enligt de återrapporteringar som AMS har lämnat den 14 februari respektive den 3 augusti 2000 framgår att resultaten av insatserna är svåra att mäta och att ytterligare resurser måste satsas på att följa upp projekten. AMV upplever att kopplingen ofta är svag mellan projektens målsättning och det mål inom arbetsmarknadspolitiken som projekten skulle kunna stödja. Verket hävdar att avsaknaden av ett övergripande syfte och mål för de otraditionella projekten försvårar uppföljningen.

Fr. o. m. den 1 augusti 2000 har ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program inrättats, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, där bl.a. föreskrifterna tydligare anger behovet av syfte och

uppföljning av projekten. Förutsättningarna för uppföljning och återrapportering bör därför öka.

Regeringen avser att under hösten föra en dialog med AMV i detta syfte. Här kommer bl.a. behovet av internkontroll, ansvarsfördelning/beslutanderätt och utvärdering av verksamheten mot målen att diskuteras, vilket har tagits upp i Riksdagens revisorers rapport Otraditionella medel (1999/2000:13).

Inom ramen för Europeiska socialfondens mål 3 för perioden 1995–1999 har nya vägar prövats för att slussa in ungdomar på arbetsmarknaden, bekämpa långtidsarbetslöshet och stödja personer som riskerar att utestängas från arbetsmarknaden. Programmet har under 1999 omfattat totalt 31 000 personer. Utvärderingar under programperioden har visat att målen för programmet, vilka anges i det av EG-kommissionen fastställda programdokumentet, har uppnåtts på en övergripande nivå och att de nyskapande åtgärder som prövats delvis har återförts till den ordinarie arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Resultaten av mål 3 redovisas även under anslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999.

Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Arbetslöshetsersättning lämnas vid ofrivillig arbetslöshet och kompenserar för förlorad arbetsinkomst. I de arbetsmarknadspolitiska program där bidrag inte ges till en arbetsgivare lämnas i stället aktivitetsstöd till deltagarna. Arbetslöshetsersättningen förutsätter och möjliggör ett aktivt arbetsökande. Aktivitetsstödet förutsätter och möjliggör kompetensutveckling under arbetslöshet. Dessa ersättningar medverkar också till att minska inkomstklyftorna mellan dem som har arbete och dem som saknar arbete och är därmed även en viktig del av fördelningspolitiken. Detta gäller också för lönegarantiersättning som ger ett löneskydd vid arbetsgivares konkurs.

De som kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning erhåller samma belopp i aktivitetsstöd. Övriga erhåller 103 kronor om dagen. Reglerna för arbetslöshetsersättning har därför stor betydelse för utvecklingen av kostnaderna för både arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Även antalet personer som berörs av företagskonkurser liksom bestämmelserna för lönegarantiersättning har betydelse för dessa utgifter.

EU:s sysselsättningsriktlinjer

EU:s sysselsättningsriktlinjer är indelade i fyra huvudområden; att förbättra anställbarheten, att utveckla företagargrandan, att uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga samt att stärka jämställdhetspolitiken. Inom varje huvudområde finns riktlinjer som anger vad länderna bör göra och i vissa fall finns konkreta mål. Europeiska socialfonden skall användas för att stärka stödet för genomförandet av riktlinjerna och den nationella handlingsplanen. Socialfondens övergripande uppgift är att förebygga och bekämpa arbetslöshet samt att utveckla de mänskliga resurserna.

Sysselsättningsriktlinjerna, vars inriktning Sverige aktivt har påverkat, ligger väl i linje med den svenska arbetsmarknadspolitiken och innebär framförallt att förhindra långtidsarbetslöshet bland alla grupper i samhället genom en ökad prioritering av utbildning och aktiv arbetsmarknadspolitik för att därigenom öka anställbarheten hos de arbetslösa.

I tre fall anger riktlinjerna kvantitativa mål för medlemsländernas sysselsättningspolitik. För det

första skall alla arbetslösa ungdomar erbjudas arbete, åtgärd, utbildning eller annan aktiverande insats inom 6 månader. För det andra skall motsvarande erbjudas arbetslösa vuxna inom 12 månader. Slutligen skall andelen arbetslösa som deltar i aktiva arbetsmarknadspolitiska program uppgå till genomsnittet för de tre mest framgångsrika länderna, vilket är 20 procent. Sverige uppfyller de tre kvantitativa målen. I flera fall är regeringens ambition mer långtgående än vad riktlinjerna anger, bl. a. vad gäller åtgärder för unga arbetslösa. I riktlinje 2 deklarerar bland annat att arbetslösa vuxna, innan de varit arbetslösa i tolv månader, skall få erbjudande om en ny start i form av utbildning, omskolning, arbetslivserfarenhet, anställning eller andra åtgärder som främjar deras anställbarhet för att effektivt integreras i arbetslivet. Vidare fastslås att dessa förebyggande åtgärder och åtgärderna för anställbarhet bör kombineras med åtgärder för de långtidsarbetslösas återinträde på arbetsmarknaden. Den svenska arbetsmarknadspolitiken ligger väl i linje med den europeiska sysselsättningsstrategin.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Regeringens utbildningssatsning Kunskapslyftet anknuter i högsta grad till arbets- och kompetenslinjen inom arbetsmarknadspolitiken.

Riksförsäkringsverket (RFV), Socialstyrelsen, Arbetskyddsstyrelsen (ASS) och AMS har tillsammans ett rehabiliteringsuppdrag. Syftet är att myndigheterna ska stödja individer i behov av rehabilitering att komma in i eller tillbaka till arbete.

Detta gäller även de stöd som finns till ökat företagande och ökad sysselsättning. Yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar utgör ett väsentligt inslag i de regionala tillväxtavtalen. De ökade statsbidragen till kommunerna, innebär möjligheter för kommunerna att behålla och även utöka sin personalstyrka.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Resultat

För budgetåret 1999 och 2000 angavs tre mål under utgiftsområde 14 för arbetsmarknadspolitiken:

- A) –hålla nere vakanstiderna för lediga platser,
 B) –minska långtidsarbetslösheten,
 C) –motverka långa tider utan reguljärt arbete.

För utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet som är en integrerad del av arbetsmarknadspolitiken angavs att: Utgiftsområdet

skall medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

I tabell 4.5 anges regeringens åtta verksamhetsmål för AMV och tre för Samhall. Vart och ett av verksamhetsmålen har en koppling till något av målen för arbetsmarknadspolitiken.

AMV har uppnått fem av målen. Samhall har uppnått samtliga tre mål. En utförligare diskussion om måluppfyllelsen presenteras under respektive effektmål.

Tabell 4.5 Kvantitativa verksamhetsmål budgetåret 1999 och 2000

Mål		1998		1999		1999	2000**	
		Mål	Resultat	Mål	Resultat	Bedömning	Resultat	
		AMV						
A	1.	Anvisningsgrad platser	90%	91%	90%	90%	uppfyllt	ej mål
A	2.	Ag fått tillräckligt med sökande i tid	ej mål	ej mål	80%	68%	ej uppfyllt	64%
A	3.	Arbete efter yrkesinriktad utbildning	ej mål	34%	70%	45%	ej uppfyllt	60%
B	4.	Långtidsarbetslösa	73 000	53 200	50 000	53 000	ej uppfyllt	60 530
B	5.	Ungdomsgaranti	100%	87%	100%	97%	uppfyllt	96%
C	6.	Långtidsinskrivna	100 000*	79 000	75 000	71 700	uppfyllt	60 996
C	7.	Antal i särskilda program för arbetshandikappade	53 000	55 000	55 000	55 800	uppfyllt	53 631
C	7b.	Genomsnittlig lönebidragsnivå till andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer	58%	60%	60%	59%	uppfyllt	58%
		SAMHALL						
C	8	Sysselsättning (miljoner timmar)	31,9	31,8	31,9	32,1	uppfyllt	16,5
C	9	Rekrytering av gravt arbetshandikappade	40%	44%	40%	42%	uppfyllt	41%
C	10	Övergångar till reguljära arbetsmarknaden	3,0%	4,1%	3,0%	3,9%	uppfyllt	4,3%

* Annan definition av långtidsinskriven år 1998 än år 1999.

** Avser första halvåret 2000

Källa: AMS årsredovisning för år 1999 samt kvartalsrapport 2000:2, Skr. 1999/2000:120

..

Hålla nere vakanstiderna för lediga platser

Till detta mål kan tre av AMV:s verksamhetsmål föras:

- anvisningsgraden för lediga platser (ej verksamhetsmål år 2000)
- att arbetsgivare fått tillräckligt med sökande i tid
- att 70 procent skall ha fått arbete 90 dagar efter avslutad yrkesutbildning

AMV har uppnått ett av tre verksamhetsmål, nämligen anvisningsgrad. Målen beträffande att arbetsgivaren har fått tillräckligt antal sökande i tid samt andel i arbete efter yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning har inte uppnåtts. En förklaring till den bristande måluppfyllelsen kan vara att målnivån i relation till utfall under 1998 var stor.

Genom att snabbt och med god kvalitet förmedla arbetssökande till de lediga platser som anmälts till arbetsförmedlingarna skall vakanstiderna hållas nere. För att motverka flaskhalsar

skall den upphandlade yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen prioriteras och inriktas mot bristyrkesområden.

Antalet nyanmälda lediga platser vid arbetsförmedlingen ökade under år 1999 till sin högsta nivå sedan år 1990. Totalt anmälades 417 000 platser (exkl. ferieplatser) till arbetsförmedlingarna under år 1999, vilket var en ökning med 38 000 jämfört med 1998. Störst var ökningen inom vårdområdet. Andelen platser som arbetsförmedlingen anvisat en lämplig sökande till har minskat något sedan 1998.

Det beror enligt AMS på ökad efterfrågan av arbetskraft i kombination med minskad arbetslöshet. De platser som saknar anvisning återfinns främst där det krävs högskoleutbildning inom teknik och data samt hälso- och sjukvård.

En av de viktigaste arbetsmarknadspolitiska insatserna för att motverka s.k. flaskhalsar är arbetsmarknadsutbildningen. Antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning har fortsatt att öka samtidigt som resultaten har blivit bättre. Under

1999 var det i genomsnitt 45 000 deltagare per månad, jämfört med 42 000 1998. Resultatet, i form av andel som fått arbete 90 dagar efter avslutad utbildning, för den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är 45 procent för 1999, en förbättring gentemot 1998.

Sammantaget har målpuppfyllelsen förbättrats för den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbild-

ningen under första halvåret år 2000 i jämförelse med åren 1998 och 1999. De positiva resultaten av arbetsmarknadsutbildningen återfinns främst bland de korta yrkesinriktade utbildningarna. Kraven på förkunskaper till dessa utbildningar är relativt låga vilket innebär att många av de långtidsarbetslösa kan få del av åtgärden och därefter få ett arbete.

Tabell 4.6 Arbetsmarknadspolitiska program

	Andel i arbete 90 dagar efter avslutat program (%)								
	1998			1999			2000***		
	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män
Anställning med lönebidrag	26	25	27	26	23	28	27	25	29
Anställningsstöd	60	63	59	66	68	65	70	70	71
Allmänt anställningsstöd				53	66	46	62	63	62
Förstärkt anställningsstöd				38	48	33	40	44	38
Arbetslivsutveckling*	21	23	19	19	22	16	18	35	7
Arbetsmarknadsutbildning	30	30	31	35	36	34	44	46	43
Arbetsplatsintroduktion*	41	41	41	41	42	39	30	42	13
Arbetspraktik**				31	32	30	34	35	33
Datortek	23	25	22	25	27	23	30	30	29
IT-satsningen	40	35	43	45	49	44	46	49	44
Jobbsökaraktiviteter									
Kommunala uppföljningsplatser	36	39	32	38	42	34	42	46	38
Offentligt skyddat arbete	26	30	25	26	27	26	29	32	27
Offentligt tillfälligt arbete	13	13	12	17	19	16	31	34	27
Projektarbete	22	23	21	23	27	20	15	30	0
Resursarbete	50	55	33	49	56	34	54	59	42
SIUS**				40	40	40	46	41	50
Starta-eget-bidrag	72	70	74	75	73	76	75	75	75
Utbildning i företag									
Utvecklingsgaranti 20–24 år	32	31	32	36	35	36	41	40	42
Arbetslivsinriktad rehabilitering (AMI)	25	23	28	25	23	27	29	28	31

* Inga nya deltagare år 1999. ** Infördes 1 januari år 1999. ***Avser första halvåret 2000. Källa: AMS statistiktjänst.

Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning är den dominerande utbildningsformen även om den förberedande utbildningen tenderat att öka under 1990-talet. Till viss del beror det på att de nu avskaffade volymkraven medförde att resurserna koncentrerades på billigare utbildningar. Enligt utredningen En effektivare arbetsmarknadsutbildning (Ds 2000:38) är det endast 10 procent av dem som genomgått en förberedande arbetsmarknadsutbildning som sex månader efter avslutad utbildning har fortsatt till en yrkesinriktad utbildning. Den absolut största delen, 67 procent, återfanns i en ny förberedande utbildning inom ett halvår. Det tyder på att många personer cirkulerar mellan enklare utbildningar som inte leder till arbete.

Under en treårsperiod har AMS fått använda 60 miljoner kronor för att utveckla och mark-

nadsföra olika IT-tjänster. Syftet är bl.a. att förbättra matchningsprocessen på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens jobbsökarsidor på Internet är genom en halv miljon olika besökare per månad Sveriges mest besökta. Varje dag läses 600 000 annonser i platsbanken på Internet, jämfört med 20 000 i Arbetsförmedlingarnas interna datasystem.

11 000 personer, varav 36 procent kvinnor, 8 procent utomnordiska medborgare och fem procent arbetshandikappade har deltagit i SwIT. Målsättningen var att alla godkända deltagare skulle erhålla arbete inom sex månader. SwIT har inte nått målet. Enligt IFAU:s utvärdering är resultatet 57 procent. Resultatet är lika för de prioriterade grupperna kvinnor, utomnordiska medborgare och arbetshandikappade som för den totala gruppen. Praktik i utbildning samt nära

kontakt med arbetsgivaren förklarar enligt IFAU det relativt goda utfallet.

Endast 68 procent av arbetsgivarna anser att man fått önskat antal sökande inom önskad tid efter att ha anmält ledig plats till arbetsförmedlingen. En av orsakerna till att målet på 80 procent inte uppfyllts är svårigheten att få sökande till tjänster med krav på högskoleutbildning främst inom vård och skola. Enligt AMS kan vissa flaskhalsar förklaras av att arbetsgivare ställer högre kraven på de sökandes kompetens än vad som är nödvändigt för att utföra arbetet.

Minska antalet långtidsarbetslösa

Till detta mål kan två av AMV:s verksamhetsmål föras, nämligen det för:

- långtidsarbetslösa och
- ungdomsgarantin

AMV har uppnått ett av de två verksamhetsmålen. Genom en kvalitativ bedömning har ungdomsgarantimålet uppnåtts. Verksamhetsmålet om långtidsarbetslösa, vilket stramades upp jämfört med 1998, uppnåddes inte.

Tabell 4.7 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och deras andel av arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp

	Långtidsarbetslösa						Långtidsinskrivna*					
	1998		1999		2000		1998		1999		2000	
	Antal	(%)**	Antal	(%)	Antal	(%)	Antal	(%)***	Antal	(%)	Antal	(%)
Kvinnor	21 633	17	21 947	18	26 720	25	36 806	21	32 643	18	25 427	17
Män	31 584	20	31 050	20	37 654	27	53 644	26	49 931	24	39 308	21
Totalt	53 217	19	52 997	19	64 374	26	90 450	24	82 574	21	64 736	19
55- år	9 325	36	14 547	35	22 677	49	10 115	35	16 360	34	18 163	33
Därav:kvinnor	3 853	35	6 539	35	9 719	50	4 051	33	6 834	32	7 703	33
män	5 472	36	8 188	35	12 958	48	6 064	37	9 526	35	10 460	33
25-54 år	37 192	18	34 380	18	37 998	22	75 498	28	62 977	23	44 670	19
Därav:kvinnor	15 108	16	14 016	16	15 658	21	30 827	24	24 658	19	17 097	16
män	22 085	20	20 364	19	22 340	24	44 671	31	38 318	27	27 573	22
20-24 år	6 214	15	3 648	11	3 391	13	4 822	8	3 230	6	1 898	5
Därav:kvinnor	2 452	13	1 395	10	1 220	11	1 922	7	1 149	5	627	4
män	3 762	16	2 253	12	2 171	14	2 900	8	2 081	7	1 271	5
18-19 år	479	6	415	5	303	6	16	0	8	0	4	0
Därav:kvinnor	217	5	176	5	120	5	6	0	2	0	0	0
män	262	6	239	6	184	7	10	0	6	0	4	0
Totalt	53 210	19	52 990	19	64 369	26	90 451	24	82 575	21	64 735	19
Arbetshandik.	7 867	27	8 539	28	10 442	38	20 886	47	20 414	41	17 136	38
Därav:kvinnor	3 358	26	3 719	27	4 543	37	9 311	45	8 978	40	7 467	37
män	4 509	29	4 820	29	5 899	38	11 574	49	11 436	43	9 669	40
Utomnordiska medborgare	6 781	21	5 786	20	6 014	25	14 018	32	11 267	27	7 489	22
Därav:kvinnor	2 388	18	2 098	17	2 242	22	5 260	28	4 128	22	2 715	19
män	4 393	24	3 687	22	3 772	27	8 758	35	7 138	30	4 774	25

* Definitionen av långtidsinskrivna förändrades mellan budgetåren 1998 och 1999.

** Andel av det totala antalet arbetslösa i respektive grupp.

*** Andel av det totala antalet inskrivna i respektive grupp.

Källa: AMS, Statistiktjänst

Sett över hela året var det 53 000 personer som i genomsnitt klassificerades som långtidsarbetslösa medan målet angav högst 50 000 personer. Regeringens målsättning att inga ungdomar skall vara långtidsarbetslösa har uppfyllts. Under budgetåret 1999 har i genomsnitt 4 100 ungdomar varit långtidsarbetslösa varje månad. 773 ungdomar, 3 procent av den definierade målgruppen, fick inte något erbjudande om arbete, utbildning

eller sysselsättningsprogram inom 100 dagar under 1999. Måluppfyllelsen kan därför anges som 97 procent, en markant ökning jämfört med 1998 års 87 procent. Måluppfyllelsen var som lägst under det sista kvartalet men under 2000 har trenden vänt. Under första halvåret var 3 700 ungdomar arbetslösa i genomsnitt per månad.

De extra medlen till personalförstärkningar skall stödja länsarbetsnämnderna i deras arbete

inom storstadssatsningen. Uppgifter från samtliga tre storstadslän visar effektivitetsvinster under första halvåret 2000 när det gäller den i storstadspolitiken centrala samverkan med kommunerna. Vidare har medlen resulterat i färre arbetsökande per handläggare vilket skapat förutsättningar till ökad individuell service, inte minst för arbetsökande med invandrarbakgrund.

Motverka långa tider utan arbete

Till detta mål kan tre av AMV:s verksamhetsmål och samtliga Samhalls verksamhetsmål tillföras. Dessa verksamhetsmål är markerade med C i tabell 4.5. Samtliga verksamhetsmål har uppnåtts. Långtidsinskrivna och lönebidragsnivå uppvisar bättre resultat än 1998 liksom för målet om arbetshandikappade.

I genomsnitt upphörde 6 600 personer per månad att vara långtidsinskrivna, dvs. inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst 24 månader utan att under denna period ha haft ett arbete. Knappt hälften av dessa fick arbete. Övriga bröt långtidsinskrivningen främst genom att påbörja kurser inom Kunskapslyftet eller någon annan utbildning. Jämfört med budgetåret 1998 är det fler som brutit långtidsinskrivningen under 1999. Det är fler män än kvinnor som är långtidsinskrivna. Nästan två tredjedelar av de långtidsinskrivna som fick arbete kvarstod vid arbetsförmedlingen, men räknades inte längre som långtidsinskrivna. Anställningsstödet har varit en betydande faktor för det minskade antalet.

Även inom grupper som historiskt sett varit överrepresenterade bland de långtidsinskrivna har positiva förändringar skett. Sedan 1998 har både antalet och andelen långtidsinskrivna arbetshandikappade och utomnordiska medborgare minskat. Jämförelser skall göras med försiktighet eftersom termen långtidsinskriven har omdefinierats mellan 1998 och 1999. Av samtliga långtidsinskrivna vid slutet av 1999 tillhörde 67 procent en eller flera av grupperna äldre än 55 år, arbetshandikappade, utomnordiska medborgare och sökande med utbildning under gymnasienivå.

Utvecklingen under första halvåret 2000 är positiv för de långtidsinskrivna. Samtliga grupper, utom de som är äldre än 55 år, har ett mindre antal långtidsinskrivna än föregående år.

Samhallkoncernen har nått sina verksamhetsmål för 1999. Antalet arbetade timmar har ökat något under 1999, vilket är inom ramen för den svängning i sysselsättningen som brukar ske mellan åren. Antalet arbetade timmar motsvarar

ca 27 000 personer med arbetshandikapp. Andelen personer som rekryterats från prioriterade grupper har minskat något under 1999. Även andelen övergångar har minskat något under 1999. Det ekonomiska resultatet för 1999 framgår i regeringens skrivelse 2000 års redogörelse för företag med statligt ägande (1999/2000:120). Samhall bedömer i halvårsredovisningen för 2000 att koncernen kommer att klara sina verksamhetsmål för helåret. I april 2000 lämnade RRV sin rapport Stödet till arbetshandikappade - modellen för en reformering av statens insatser (2000:14). RRV har bl.a. lämnat synpunkter på att fel målgrupper anställs med lönebidrag och i Samhall och att dessa program inte är tillräckligt rehabiliterande. Samhall och AMV har vidtagit åtgärder med anledning av RRV:s kritik och bl.a. kvalitetssäkrat anvisningarna till dessa program. Regeringen följer utvecklingen och överväger fortsatta åtgärder.

Underlätta och stimulera omställning

Arbetslöshetsersättningen förutsätter och möjliggör ett aktivt arbetsökande under arbetslöshet och medverkar därmed tillsammans med lönegarantiersättningen till att underlätta och stimulera omställning på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsersättningen är därför en viktig del av den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

År 1999 uppbar omkring 790 000 personer, såväl helt arbetslösa som deltidsarbetande, arbetslöshetsersättning någon gång under året. Täckningsgraden i försäkringen är hög. I slutet av år 1999 uppgick antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna till ca 3,8 miljoner, vilket var 88 procent av arbetskraften.

Under året berördes nästan 7000 konkursföretag och omkring 35 000 arbetstagare av lönegarantiersättningen.

Målet för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet har under 1999 och 2000 varit att medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsförsäkringen och lönegarantiersättningen är integrerade delar av arbetsmarknadspolitiken och bidrar till att uppfylla målen för arbetsmarknadspolitiken under utgiftsområde 14 på samma sätt som insatserna under detta verksamhetsområde till viss del bidrar till att uppfylla målet för utgiftsområde 13. Resultatindikatorer som entydigt visar om det är insatserna under utgiftsområde 13 eller utgiftsområde 14 som underlättar och stimulerar omställning saknas därför till stor del.

Att omställningsförmågan är god hos de arbetslösa visar sig i konjunkturuppgången. Även de som under lång tid stått utanför den reguljära arbetsmarknaden kan ta jobb när det finns jobb att få. Antalet arbetslösa har, bortsett från säsongsmässiga uppgångar, sjunkit sedan 1996. Under den perioden har antalet långtidsinskrivna sjunkit i samma takt som det totala antalet arbetslösa (öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program). Ytterligare ett tecken på att omställningsförmågan är god är att de genomsnittliga tiderna i öppen arbetslöshet har minskat sedan 1993. Detta gäller både för arbetslösa med och utan rätt till arbetslöshetsersättning. Svensk forskning visar dessutom att det inte sker någon minskning av arbetsökandet i och med att arbetslöshetstiden ökar.

4.6.2 Analys och slutsatser

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden fortsatte under 1999 och 2000. Medan antalet lediga platser, arbetskraftsutbudet och sysselsättningen ökade minskade arbetslösheten. Fortfarande finns det grupper som har svårigheter på arbetsmarknaden. Arbetslösheten steg under föregående år både för arbetshandikappade och för åldersgruppen 55–64 år. Bland de arbetslösa ökar andelen långtidsarbetslösa och AMV uppnådde inte verksamhetsmålet om långtidsarbetslösa under 1999. Däremot uppfylldes målen för ungdomsgarantin långtidsinskrivna, arbetshandikappade och storleken på lönebidragsnivån. Av särskild vikt är den förbättrade situationen för långtidsinskrivna arbetshandikappade och utomnordiska medborgare.

Regeringen vill att alla grupper ska få del av den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden. Genom aktivitetsgarantin, som infördes över hela landet den 1 augusti 2000, kommer bl.a. långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna att sättas i fokus. Med en ökad aktivitet ökar också möjligheterna för dessa att få en plats på arbetsmarknaden.

Även de regionala skillnaderna avseende arbetslöshet är stora. Medan arbetslösheten i Stockholm var under 4 procent i genomsnitt under 1999 steg den i Norrbottens län gentemot föregående år. Den regionala skillnaden är även stor vad gäller sysselsättningsökning och obalans.

I Övre Norrland var dock arbetslösheten avsevärt lägre och sysselsättningen betydligt högre

under det andra kvartalet 2000 jämfört med samma period året innan, vilket är mycket positivt eftersom denna del av landet tidigare haft höga arbetslöshetstal och låg sysselsättningsgrad. Arbetslösheten har minskat i alla regioner utom Mellersta Norrland. Sysselsättningen har emellertid stigit i samtliga regioner.

Genom statliga insatser kan de positiva tendenserna förstärkas och förutsättningarna för de grupper som har det svårare på arbetsmarknaden förbättras. Under 1999 minskade antalet deltagare i konjunkturberoende program kraftigt. I genomsnitt var knappt 142 000 personer per månad aktiva i program men under fjärde kvartalet var det endast drygt 113 000 deltagare i genomsnitt. När arbetslösheten sjunker och konjunkturen är positiv minskar behovet av de konjunkturberoende programmen. AMV:s bristande anpassningsförmåga till regeringens beslut om indragna medel var en betydande faktor för den markanta minskningen under fjärde kvartalet.

Samtliga grupper förutom gruppen 55–64 år hade färre deltagare 1999 än 1998 men även denna grupp minskade markant under det fjärde kvartalet.

Regeringen avser att utreda för- och nackdelar med att införa ett s.k. friår. I arbetet skall bl.a. ingå att närmare se över effekterna av den danska friårsmodellen och Trelleborgsförsöket. Redan gjorda granskningar och utvärderingar skall ligga till grund för denna översyn.

Den genomsnittliga kostnaden per deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har generellt stigit något under år 1999 gentemot föregående år främst beroende på att sammansättningen bland dem som deltar i program förändrats. Huvuddelen av utgifterna avser försörjning (aktivitetsstöd) för dem som deltar i program. Genom att en relativt sett större andel av deltagarna är äldre vilket är en grupp som i de allra flesta fall är berättigade till en högre ersättning, ökar den genomsnittliga ersättningen per deltagare. Därutöver förklaras ökningen av de genomsnittliga kostnader per deltagare av regeringens ambition att prioritera kvalitet framför kvantitet främst i form av en ökad satsning på arbetsmarknadsutbildning. Den upphandlade arbetsmarknadsutbildningen, som har en relativt hög styckkostnad, uppfyller inte målet trots att andelen som fått arbete efter utbildningen ökat successivt. För att åstadkomma en bättre målfyllelse har AMS upprättat en handlingsplan.

Regeringen har under hösten givit AMS uppdraget att se över verksamheten för att stärka

kvaliteten och utveckla metodiken i förmedlingsarbetet. I detta uppdrag ingår också att öka kvaliteten och träffsäkerheten i arbetsmarknadsutbildningen i enlighet med de förslag som lämnats i rapporten En effektivare arbetsmarknadsutbildning (Ds 2000:38). AMS skall redovisa uppdraget den 31 oktober 2001.

Regeringen ser positivt på AMS arbete med handlingsplanen och tillsammans med resultaten av utvärderingen finns det goda förhoppningar om bättre målpuppfyllelse. Resultaten för första halvåret 2000 har också förbättrats gentemot helårsresultat 1999.

Ytterligare en statlig insats av stort värde för en fungerande arbetsmarknad är arbetsförmedlingen. En indikator på detta är att målet om att minst 90 procent av de till arbetsförmedlingen anmälda platserna skall anvisas uppfylldes.

Regeringen anser att volymerna för konjunkturberoende program ska anpassas till rådande konjunktur. För hög volym i en högkonjunktur riskerar att motverka både en låg arbetslöshet och en hög sysselsättningsnivå. Minskningen av åtgärdsvolymerna är därför inte problematisk i sig utan det är i stället viktigt att åtgärderna inriktas på rätt målgrupper. Aktivitetsgarantin koncentrerar sig på dem som för närvarande står längst ifrån arbetsmarknaden.

Förstärkning av arbetsförmedlingarna och insatser för integration

AMV har under ett antal år kunnat använda medel under anslaget för tillfälliga personalförstärkningar. Detta har inneburit att fler handläggare har kunnat avsätta mer tid för den individuella servicen men också för kollektiva insatser, t.ex. jobbsökaraktiviteter. I takt med det förbättrade arbetsmarknadsläget bör dessa medel reducera. Regeringen bedömer att det finns ett fortsatt stort behov även under 2001 av tillfälliga personalförstärkningar för att kvalitén i förmedlingsarbetet skall kunna öka. I propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) betonar regeringen vikten av att de individuella handlingsplaner som varje arbetssökande på arbetsförmedlingen skall ha, måste utvecklas till att bli ett mer effektivt instrument i sökprocessen efter ett nytt jobb. Regeringen har därför beräknat 700 miljoner kronor under anslaget för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut, under 2001. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Av dessa medel skall 100 miljoner kronor användas i storstadslä-

nen och 65 miljoner kronor för resterande delar av landet med liknande problem. Syftet är särskilt att stärka ställning på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Arbetsförmedlingen har en mycket viktig roll att fylla i ett integrationsperspektiv. Det kontaktnät man har med arbetsgivare måste användas fullt ut i syfte att underlätta för de arbetssökande som saknar erfarenheter från det svenska arbetslivet.

Samverkan med andra aktörer är också ett viktigt inslag i arbetsförmedlingarnas arbete. Arbetsförmedlingarna bör fortsätta att t.ex. initiera samarbete med kommunerna för att på ett tidigt stadium och utifrån ett långsiktigt perspektiv underlätta integreringen t.ex. för dem som läser svenska för invandrare (sfi). Detta bör göras genom att öka tillgången av praktikplatser där detta är en integrerad del av svenskundervisningen. En allmän utgångspunkt för verksamheten på arbetsförmedlingarna är att den ska utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Denna fokusering på individualisering och flexibilitet är emellertid inte minst viktig i kontakten med många invandrare, vilka kommer till Sverige med vitt skilda erfarenheter och bakgrund. Till bilden hör också de särskilda insatserna inom ramen för storstadspolitiken. Kommunerna som omfattas av avtalen kan sluta avtal med länsarbetsnämnden och försäkringskassan om lokal samverkan kring utvecklingsprogram för de arbetslösa i de mest utsatta stadsdelarna.

Inom Näringsdepartementet arbetar ett särskilt mångfaldsprojekt. Projektet har till uppgift att i ett sammanhang och ur ett tillväxt-perspektiv kartlägga och beskriva hur aspekterna kön, ålder, klass, etnisk tillhörighet, sexuell läggning samt funktionshinder påverkar en individs möjligheter i arbetslivet. Senast den 1 december 2000 skall ett förslag till nationellt program för hur ökad och bättre tillvaratagen mångfald kan främja tillväxt och sysselsättning presenteras. En politik för ökad och bättre tillvaratagen mångfald i arbetslivet kombinerar en vilja att slå vakt om grundläggande mänskliga rättigheter och social rättvisa och stabilitet, med en strävan att genom bättre tillvaratagande av de mänskliga resurserna främja kvalitet, produktivitet och tillväxt.

Regeringen ser positivt på utvecklingen av AMS Internettjänster. AMS förändringsarbete kommer främst att inriktas på tydligare och enklare information till arbetesgivare och arbetssökande, individualiserade förmedlingstjänster samt förbättrade och förenklade myndighetskontakter.

Insatser för arbetshandikappade

Regeringen anmälde i 2000 års ekonomiska vårproposition till riksdagen att den avser föra 120 miljoner kronor till anslaget 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade för 2001 och ytterligare 120 miljoner kronor 2002 (prop. 2999/2000:100). Under 2001 bör i genomsnitt minst 57 000 personer per månad kunna vara anställda i lönebidrag eller OSA. Den genomsnittliga bidragsnivån bör vara 58 procent av den bidragsgrundande lönekostnader för samtliga arbetsgivare utom allmännyttiga organisationer. Vidare skall Samhall sysselsätta personer med arbetshandikapp i minst 31,9 miljoner arbetstimmar, vilket motsvarar ca 27 000 personer, under 2001. Övriga mål för Samhalls verksamhet beslutas i samband med att regeringen slutar avtalet med Samhall AB i december 2000.

Regeringen anser samtidigt att reglerna för lönebidrag, OSA och anställningsstöden måste förenklas och bli samstämmiga. Semesterersättning bör därför inte längre ingå i den bidragsgrundande lönekostnaden. Anslaget 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade minskas därför med 30 miljoner kronor från 2001.

I betänkande 1999/2000:AU1 beskrivs frågan om försäkring av arbetshjälpmedel som ett problem. Utskottet framhåller att allmännyttiga organisationer och små företag har problem med avseende på att kostnaderna kan vara ansevärliga. Utskottet anser att det bör övervägas vilka möjliga åtgärder som kan vidtas för att undanröja detta problem. Regeringen avser att ge AMS i uppdrag att i samråd med RFV och Kammarkollegiet undersöka relevans och lämplighet i att teckna ett avtal avseende skadehanteringen för sådana arbetshjälpmedel.

Regeringen kommer, med anledning av RRV:s rapport om anställningar med lönebidrag och i Samhall, att uppdraga åt AMS att kartlägga anställningar med lönebidrag i allmännyttiga organisationer. AMS skall lämna förslag till ett framtida regelverk för att bevilja anställningar med lönebidrag inom denna sektor. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i fråga om utvecklingen i Samhall.

AMS ekonomistyrning

I januari 2000 lämnade Ekonomistyrningsverket (ESV) en slutredovisning av det uppdrag som regeringen lämnat till verket för att utveckla prognoser och uppföljning av anslaget A 3 Särskilda insatser för arbetshandikappade under utgiftsområde 14 tillsammans med Arbets-

marknadsstyrelsen (AMS). ESV ansåg att ekonomistyrningen inte fungerar på ett tillfredsställande och föreslog att AMS formulerar en verksamhetsanpassad strategi för styrningen. AMS överlämnade en handlingsplan för förbättrad kvalitet i ekonomihanteringen till regeringen i april 2000. AMS har, när handlingsplanen utformades, därtill använt sig av Lindebergs Grant Thorntons rapporter "Arbetsmarknadsverket" respektive "Arbetsmarknadsverkets ekonomistyrning", som presenterades i november 1999 respektive i februari 2000. I planen föreslås bland annat att ansvar och befogenheten inom verket knyts tätare samman, att kompetensen i ekonomistyrning stärks samt att de ekonomiska administrativa stödsystemen ses över. Regeringen har fört diskussioner med AMV med anledning av den handlingsplan som verket har tagit fram för att förbättra sin ekonomistyrning av samtliga arbetsmarknadspolitiska program. Regeringen avser att följa denna utveckling och betonar vikten av att intern information utvecklas vidare.

Riktade insatser för att öka sysselsättningen bland invandrare

Även om den generella arbetsmarknadspolitiken utgör grunden i regeringens politik på området är det ibland nödvändigt med olika riktade insatser för att öka arbetskraftsdeltagandet bland särskild utsatta grupper. Personer med invandrabakgrund har i dag en svag ställning på arbetsmarknaden med betydligt högre arbetslöshet och lägre sysselsättningsgrad än övriga svenskar. I den ekonomiska vårpropositionen har regeringen avsatt 100 miljoner kronor per 2001 - 2003 för att genomföra riktade insatser för att öka sysselsättningen bland invandrare. De föreslagna medlen har i vårpropositionen tillsvi- vidare förts till utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar. Regeringen aviserade i vårpropositionen att återkomma med förslag om genomförandet av satsningen och föreslår hur medlen skall fördelas. Av de föreslagna 100 miljonerna överförs 65 miljoner kronor till utgiftsområde 13 anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader för kompletterande utbildningsinsatser inom vård och andra bristyrken. Insatserna ökar utgifterna under anslaget med 65 miljoner kronor. Samtidigt minskas utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar med motsvarande belopp. Verksamheten föreslås påbörjas fr.o.m. den 1 januari 2001. Regeringen avser att ge AMS uppdrag att genomföra kompletterande utbild-

ning för personer med utländsk högskoleexamen inom olika bristyrken i första hand inom hälso- och sjukvårdsområdet samt lärare, tekniker och naturvetare. Vidare skall pengarna användas för att genomföra vårdutbildning för arbetslösa invandrare i syfte att tillgodose behovet av tvåspråkig personal inom primärvård och äldreomsorg. AMS och vårdhuvudmännen skall tillsammans skraddasy utbildningen för personer med relevant språkkunskap.

Regelförenklingar

Regeringens arbete med regelförenklingar inom arbetsmarknadspolitiken har bl.a. resulterat i ett flertal nya eller ändrade författningar som trätt i kraft den 1 augusti 2000. Ändringarna innebär i huvudsak att de arbetsmarknadspolitiska programmen blivit färre och mer enhetligt reglerade. Härvid har vissa begrepp introducerats, förtydligats eller renodlats. Detta föranleder följdändringar i ett flertal författningar.

De begrepp som särskilt berörts i regelförenklaringsarbetet är arbetsmarknadsutbildning och utbildningsbidrag. Termen arbetsmarknadsutbildning har tidigare använts som en samlingsbeteckning för ett antal olika arbetsmarknadspolitiska utbildningsinsatser, men har nu renodlats till att avse enbart yrkesinriktad utbildning. Den del av de icke yrkesinriktade utbildningsinsatserna som tidigare varit en del av arbetsmarknadsutbildningen har nu förts till det nya programmet förberedande insatser. De andra arbetsmarknadspolitiska insatser som tidigare utgjort former av arbetsmarknadsutbildning utgör nu de arbetsmarknadspolitiska programmen arbetspraktik respektive – beträffande datortek – en del av förberedande insatser.

Ordet utbildningsbidrag har använts både för sådana stöd som lämnats till deltagare i olika former av arbetsmarknadsutbildning och för stöd som lämnats till deltagare i andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är utbildning. Eftersom stödet inte bara omfattar utbildning införs nu konsekvent termen aktivitetsstöd i stället.

Vidare har termen yrkesinriktad rehabilitering ersatts av arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetsmarknadspolitiska åtgärder har bytts ut mot arbetsmarknadspolitiska program och bidrag har ersatts av ordet stöd.

Därutöver har några ytterligare förändringar skett. Lagen (1997:1268) om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år har upphävts och ersatts av lagen (2000:625) om arbetsmark-

nadspolitiska program. Generationsväxlingen har utfasats. Slutligen har ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, aktivitetsgarantin, införts i regelverket.

Regeringen föreslår till följd av de nya respektive ändrade författningar som trätt i kraft den 1 augusti 2000 ändringar i ett flertal lagar. Riksförsäkringsverket, Riksskatteverket, Kronofogdemyndigheten i Stockholm, Centrala Studiestödsnämnden, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetarskyddsstyrelsen och Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen. I Näringsdepartementet har upprättas förslag till lagar om ändring i:

- 1 lönegarantilagen (1992:497),
- 2 lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete, och
- 3 lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister.

Förslagen är i princip av redaktionell art på så sätt att terminologin anpassas till vad som nu har sagts. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Förslagen motsvarar i princip innehållet i nuvarande lagar. Ändringarna bedöms därför vara av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Förslagen bedöms inte innebära några utgiftsökningar och inte påverka ramen för utgiftsområdet.

Regeringen föreslår nu också ändringar av följdkaraktär i andra lagar. Förslag till ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1999:674) om inkomstgrundad ålderspension, socialförsäkringslagen (1999:799), lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift och socialförsäkringsregisterlagen (1997:934) behandlas i avsnittet avseende ålderspensionssystemet. Ändringar i studiestödslagstiftningen behandlas under utgiftsområde 15, avsnitt 4.1.

Deltidsarbetslöshet

Antalet deltidsarbetslösa registrerade på arbetsförmedlingarna har minskat sedan år 1997 och var 1999 i genomsnitt 124 000. Minskningstakten har dock inte varit lika snabb som minskningen av de öppet arbetslösa. Den övervägande delen, 82 procent, av de deltidsarbetslösa är kvinnor. För att skapa förutsättningar för en fortsatt konjunkturuppgång och för att ge alla människor möjlighet att arbeta i den utsträckning de önskar är det viktigt att ta till vara dessa underutnyttjade resurser på arbetsmarknaden.

De deltidsarbetslösa som är registrerade på arbetsförmedlingen uppbär i stor utsträckning arbetslöshetsersättning. Arbetsmarknadens oförmåga att ta tillvara detta arbetsutbud innebär därför att arbetsgivarnas behov av lätt tillgänglig arbetskraft finansieras av arbetslöshetsförsäkringen och leder till samhällsekonomiskt negativa effekter. Regeringen ser allvarligt på dessa problem och uttalade därför i (prop. 1999/2000:139) En rättvisare och tryggare arbetslöshetsförsäkring att Regeringen kommer att uppdra åt AMS att kartlägga vilka arbetsgivare som har en stor andel deltidsarbetande och som inte erbjuder önskad arbetstid. AMS skall sedan ta upp överläggningar med dessa arbetsgivare i syfte att förmå dem att organisera sitt arbete på ett sådant sätt att oönskade deltidsarbeten i möjligaste mån undviks. Samtidigt uttalades att arbetslösa som får kompletterande arbetslöshetsersättning bör visa intyg på att de inte kan erbjudas önskad arbetsid av arbetsgivaren.

I vårdkommissionen har Regeringen tillsammans med Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska Kommunalarbetarförbundet, Vårdförbundet och SACO enats om att deltidsarbetslösheten bland vård- och omsorgspersonal skall halveras (Ds 1999:44). Under perioden november 1999 till november 2000 skall antalet personer i denna kategori som finns på Arbetsförmedlingen minska från 30 000 till 15 000.

För att underlätta matchningsarbetet mellan lediga platser och deltidsarbetslösa har regeringen givit Arbetsmarknadsverket ett tydligare uppdrag att samarbeta med arbetsgivarna för att nå detta mål. I juni lämnade AMS en delrapport med en redovisning av det aktuella läget som visar att deltidsarbetslösheten endast har minskat marginellt. AMS bedömer emellertid att effekterna av deras arbete tillsammans med arbetsgivarna kommer att visa sig under hösten.

Regeringen avser att kalla parterna till ett möte i december 2000 i syfte att låta göra en gemensam utvärdering av i vilken utsträckning det skett en förskjutning från tim- och deltidsanställningar till heltidsanställningar.

Höjning av lägsta ersättningsnivån för aktivitetsstöd

I den ekonomiska vårpropositionen 2000 aviserade regeringen att återkomma med förslag till riksdagen om att höja den lägsta nivån för aktivitetsstödet och att ett belopp om 200 miljoner kronor 2001, 400 miljoner kronor 2002 och 600

miljoner 2003 avsatts under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv för detta ändamål. Enligt nuvarande regler får deltagare i program 103 kronor per dag om de inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen föreslår nu att denna nivå höjs till 143 kronor per dag 2001, 183 kronor per dag 2002 och 223 kronor per dag 2003. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet 13. Förslaget bör gälla från den 1 januari 2001.

Höjd milersättning för resor i samband med arbetsmarknadspolitiska program

Vid införandet av milersättningen i samband med aktivitetsstöd baserades denna på den ersättning som gäller för statsanställda. Milersättningen har därefter höjts för de statsanställda och regeringen avser nu att genomföra motsvarande höjning för dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska program och är berättigade till reseersättning. Utgifterna under anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader ökar därmed med 30 miljoner kronor. Samtidigt minskas utgifterna under anslaget 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade med motsvarande belopp. Den högre ersättningen kommer att gälla från och med den 1 januari 2001.

Utgifterna för arbetsmarknadspolitiken samlas under utgiftsområdet

För att förtydliga finansieringen av arbetsmarknadspolitiken i sin helhet och skapa förutsättningar för en bättre samlad resultatredovisning till riksdagen föreslår regeringen att utgifterna för arbetsmarknadspolitiken samlas under utgiftsområdet.

Statsutgifterna är i enlighet med riksdagsordningen hänförliga till olika utgiftsområden. Tilläggsbestämmelsen 5.12.1 i riksdagsordningen föreskriver bl.a. benämningen för utgiftsområde 13 som Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 som Arbetsmarknad och arbetsliv. Som tidigare nämnts har regeringen föreslagit att vissa anslag från utgiftsområde 14 skall flyttas till utgiftsområde 13. För att utgiftsområdenas namn skall stämma överens med de anslag som sorterar under respektive utgiftsområde bör namnet på utgiftsområde 13 ändras till Arbetsmarknad och utgiftsområdets 14 till Arbetsliv. En promemoria med det förslaget har remitterats till länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Värmlands, Jämtlands och Gotlands län samt till AMV, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Samhall AB och Stiftelsen Utbildning Nordka-

lotten. Ingen av myndigheterna har haft någon erinran mot förslaget. Regeringen föreslår att tilläggsbestämmelserna 4.6.15 och 5.12.1 i riksdagsordningen bör ändras i överensstämmelse med förslaget.

Avgiftsinkomster finansieringsbidrag arbetspraktik disponeras för verksamhet

Innevarande budgetår redovisas det finansieringsbidrag vissa arbetsgivare som anordnar arbetspraktik inbetalar mot inkomsttitel 2524 Finansieringsbidrag för arbetspraktik. I 2000 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen att man i budgetpropositionen för 2001 avsåg föreslå riksdagen att Arbetsmarknadsverket skulle få disponera inkomster från finansieringsbidrag vid arbetspraktik. Från 2001 föreslås att AMV får använda avgiftsinkomsterna för verksamhet under anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Avgiftsinkomsterna skall redovisas mot nämnda anslag och beräknas uppgå till 200 miljoner kronor. Förslaget innebär motsvarande minskade inkomster på statsbudgetens inkomstsida. Samtidigt minskas anslagen 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd samt 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader med sammanlagt 200 miljoner kronor. Förslaget bör gälla från den 1 januari 2001.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har granskat AMV:s årsredovisning. Revisionsberättelsen, som överlämnats till regeringen, är utan invändning. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningar om myndigheters årsredovisningar m.m., regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten. RRV bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande. RRV framhåller i sin granskning av årsredovisningen att AMV:s resultatredovisning har förbättrats i förhållande till tidigare år. Det finns dock fortfarande utrymme för förbättringar. RRV menar att AMV bör bättre analysera orsakerna till måluppfyllelsen av verksamhetsmålen, förändringar i regelverk och redovisningsprinciper och hur dessa påverkar utfallet. Jämförelsetal bör också redovisas på ett tydligare sätt. RRV har under ett antal år uppmärksammat AMV på skyldigheten att upprätta en riskanalys. AMV har påbörjat arbetet med att upprätta riskanalys och bör fullfölja det påbörja-

de arbetet för vissa områden som inte klarats av under 1999.

RRV:s revisionsberättelse avseende AMS årsredovisning för budgetåret 1999 var utan invändning och omdömena i den ekonomi administrativa värderingen bedömdes vara fullt tillfredsställande.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1999	Utfall	4 347 365	Anslags-sparande	- 2 530
2000	Anslag	4 524 565 ¹	Utgifts-prognos	4 522 035
2001	Förslag	4 458 277		
2002	Beräknat	3 834 889 ²		
2003	Beräknat	3 924 698 ³		

¹ Varav - 3 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 3 754 177 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 758 177 tkr i 2001 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnaderna för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid AMS, länsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingarna samt arbetsmarknadsinstituterna (Ami). Under anslaget redovisas också IAESTE-praktik The International Association for Exchange of Students for technical Experience (IAESTE) samt de avgiftsfinansierade verksamheterna vid Arbetslivstjänster (ALT) och Aske kursgård. I slutet av budgetåret 1999 var drygt 10 500 årsarbetare anställda inom AMV. Antalet årsarbetare har minskat med drygt 600 jämfört med samma period 1998.

Tabell 4.9 Antal årsarbetande

	1998	1999
AMS	841	872
AMS stab	280	268
AMS tjänster	573	592
Länsarbetsnämnder	815	708
Arbetsförmedling/AMI	9 157	8 610
ALT	230	213
Övrigt	100	109
AMV totalt	11 143	10 512

Regeringens överväganden

AMV har under ett flertal år fått använda medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder för tillfälliga personalförstärkningar. Regeringen har bedömt att dessa är en förutsättning för att upprätthålla kvalitet i förmedlingsarbetet i tider med hög arbetslöshet. Under budgetåret 1999 har AMS fått använda 600 miljoner kronor under anslaget samt 250 miljoner kronor under anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för tillfälliga personalförstärkningar. AMS beräknade att medlen motsvarade ca 2 700 heltidsarbetande vid arbetsförmedlingarna och arbetsmarknadsinstituten.

En viktig grund för att hävda arbets- och kompetenslinjen i arbetsmarknadspolitiken är att förmedlingarna kontrollerar att de arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen har därför betonat vikten av att förstärka arbetsförmedlingens kontrollfunktion. Under budgetåret 1999 avsattes 14,7 miljoner kronor av förvaltningsmedlen för AMS tillsyn av arbetslöshetsförsäkringen samt för AMS verksamhet i samband med överklagande av beslut om arbetslöshetsersättning eller medlemskap i arbetslöshetskassa.

AMS är beredskapsmyndighet med funktionsansvar för funktionen Arbetskraft och disponerar därför medel under utgiftsområde 6 Totalförsvaret för ersättning till utbildning av frivilliga försvarsorganisationer. Målet är att verksamheten inom funktionen skall bedrivas så att totalförsvarets behov av arbetskraft kan tillgodoses under höjd beredskap. AMV har samma uppgifter i krig och kris som under fredstid. Genom genomförda beredskapsåtgärder klarar funktionen detta mål och beredskapsförmågan bedöms vara fortsatt god.

IAESTE-praktik är ett utbytesprogram som skall medverka till att tekniker får en bättre internationell kompetens. IAESTE hanteras av Internationella programkontoret.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Arbetslivstjänster (ALT)

Tabell 4.10 Arbetslivsinriktad rehabilitering, ALT

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 1999	151 087	152 862	-1 774
Prognos 2000	161 058	165 637	- 4 579
Budget 2001	160 000	160 000	0

ALT erbjuder mot avgift företag och myndigheter arbetslivsinriktad rehabilitering och insatser för att förebygga utslagning i arbetslivet. Målet för verksamheten är att medverka till att personer som står utanför arbetslivet skall kunna gå tillbaka till sitt tidigare arbete eller få ett annat arbete.

Tabell 4.11 Arbetslivstjänster Aske kursgård

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 1999	12 592	16 367	- 3 774
Prognos 2000	21 060	20 560	500
Budget 2001	21 500	20 200	1 300

Verksamheten vid Aske kursgård är avgiftsfinansierad. Resultatet uppgick under budgetåret 1999 till -3,7 miljoner kronor. Det försämrade resultatet hänger samman med att kursgården varit stängd under en ombyggnadsperiod under 1999. Det överskott som tidigare ackumulerats får användas i verksamheten.

Slutsatser

Under innevarande budgetår har Svenska ESF-rådets (Rådet för Europeiska Socialfonden i Sverige) förvaltningskostnader betalats från AMS förvaltningsanslag. ESF-rådet har under 2000 varit en myndighet inom AMV. Svenska ESF-rådet skall från 2001 inte längre utgöra en del av AMV, vilket det närmare redogörs för under anslaget 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 97,4 miljoner kronor från 2001. Av detta belopp överförs 5 miljoner kronor till det inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande upptagna anslaget 32:01

Länsstyrelserna m.m. för de berörda länsstyrelsernas arbete med insatser av mål 3-typ inom strukturfondernas mål 1-program. Vidare föreslås anslaget minska med 10 miljoner kronor som överförs till utgiftsområde 17 Kultur, media, trossamfund och fritid vad avser en permanentning av försöksverksamheten med arbetsförmedling vid centrumbildningarna. Därutöver minskas anslaget från 2001 med 12,1 miljoner kronor som överförs till utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för förbättrad AKU statistik, samt produktion av vakans- och lönestatistik. Slutligen minskas anslaget med 1 miljoner kronor för en resursförstärkning av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, 0,7 miljoner kronor som överförs till Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, 2,5 miljoner till Konkurrensverket samt 0,6 miljoner kronor för genomförandet av en registerbaserad Folk och Bostadsräkning.

Regeringen anser med hänsyn tagen till det resultat som AMS redovisat från granskningen av arbetslöshetskassorna att det är angeläget att AMS ytterligare intensifierar insatserna för att skärpa tillsynen. För innevarande budgetår 2000 har regeringen beräknat att 14 650 000 kronor skall användas för detta ändamål. Tillsynen finansieras helt genom arbetsmarknadsavgifter från och med den 1 januari 1998 (prop.1996/97:107, bet. 1996/97:AU13, rskr.1996/97:236). Regeringen föreslår för budgetåret 2001 att 14 900 000 kronor får användas för tillsyn.

Tabell 4.12 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	4 524 565
Pris- och löneomräkning	69 965
Minskat resursbehov	- 11 953
Överföring till andra anslag	- 124 300
Förslag 2001	4 458 277

4.8.2 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	34 494 164	Anslags-sparande	- 1 275 637
2000	Anslag	29 696 000	Utgifts-prognos	32 585 000
2001	Förslag	38 962 000 ¹		
2002	Beräknat	38 593 000		
2003	Beräknat	38 989 000		

¹ Nytt anslag från år 2001. Redovisningen av utfall, anslags-sparande och anslag 2000 avser det under innevarande budgetår under utgiftsområdet uppförda anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning.

Ändamålen för anslaget avser i huvudsak arbetslöshetsersättning vid öppen arbetslöshet och aktivitetsstöd för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Från anslaget betalas även utgifter för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslagen Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999 och Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006 vad avser aktivitetsstöd. Anslaget kan, efter beslut av länsarbetsnämnden, användas för medfinansiering i form av aktivitetsstöd av regionala tillväxtavtal för insatser som ryms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och med utgångspunkt i de mål och prioriteringar som finns uppsatta för arbetsmarknadspolitiken. Under anslaget beräknas även högst 400 miljoner kronor för utgifter enligt ändamålet för anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader.

Utgifterna avser försörjning av personer som deltar i program eller är öppet arbetslösa. Utgifterna påverkas främst av omfattningen på programmen och den öppna arbetslösheten, ersättningsnivåerna, ersättningsperiodernas längd, villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning samt av hur stor del av deltagarna i programmen som har rätt till arbetslöshetsersättning. Deltagare i program med aktivitetsstöd får en ersättning motsvarande den arbetslöshetsersättning de skulle haft om de varit öppet arbetslösa. De som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får 103 kronor per dag i aktivitetsstöd.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Under budgetåret 1999 utbetalades 34 494 miljoner kronor från anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning under utgiftsområde 13. Det är 1 698 miljoner kronor mer än vad regeringen be-

räknade inför budgetåret 1999 och 1 276 miljoner kr mer än vad som fanns tillgängligt på anslaget. Skillnaden mellan vad som var beräknat och vad som anslagits beror dels på att det fanns ett anslagssparande sedan budgetåret 1998, dels på att regeringen minskade anslaget med 610 miljoner kronor under 1999 som en teknisk justering av anslaget med anledning av att AMV för budgetåret 1998 bytt redovisningsprincip. Utgifterna har blivit högre än beräknat trots att antalet arbetslösa inför budgetåret 1999 beräknades bli i genomsnitt 3 300 fler än de i genomsnitt 140 800 personer som var arbetslösa under 1999. Det beror på att sammansättningen av gruppen arbetslösa har förändrats och att de arbetslösa i större utsträckning än tidigare har haft inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Under 1999 utbetalades ersättning för totalt 63,5 miljoner ersättningsdagar, vilket är en minskning med endast 7 procent jämfört med det antal ersättningsdagar som betalades ut 1998. Antalet öppet arbetslösa minskade under samma period med 13 procent.

Under budgetåret 1999 uppgick kostnaderna för statsbidrag till arbetslöshetskassorna till 32 403 miljoner kronor. Kostnaderna inkluderar utbetalning av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning, grundbeloppet och tillfällig avgångsersättning. Omkring 75 procent av de öppet arbetslösa som var registrerade vid arbetsförmedlingen 1999 hade rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning medan omkring 7 procent hade rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsersättning betalas till såväl hel- som deltidsarbetslösa. 1999 fanns i genomsnitt 123 600 deltidsarbetslösa, varav 82 procent var kvinnor och 18 procent män, registrerade vid arbetsförmedlingen. Av dessa hade ca 87 procent rätt till inkomstrelaterad ersättning och ca 4 procent hade rätt till grundbeloppet. Det genomsnittliga antalet deltidsarbetslösa hade minskat med omkring 6 procent relativt 1998.

Tillfällig avgångsersättning kunde sökas under tiden den 1 juli – den 31 december 1997 av den som då fyllt 60 år. Ersättning lämnas till dess personen fyller 65 år. Under budgetåret 1999 hade drygt 15 000 personer tillfällig avgångsersättning. Av dessa var 7 400 kvinnor och 8 000 män. Totalt utbetalades under det året 1 785 miljoner kronor i tillfällig avgångsersättning.

Under budgetåret 1999 fram till och med den 30 september fick högst 150 miljoner kronor disponeras av regeringen för olika projekt som

innebar en aktivare användning av arbetslöshetsersättningen. Regeringen hade bemyndigat AMS att från och med den 15 juni 1998 fatta beslut om försöksverksamheten. Därutöver innebar regeringsens beslut om regional försöksverksamhet i Skåne, Dalarnas, Gävleborgs, Värmlands och Jämtlands län bl.a. att försökslänen själva fick fatta beslut om en aktivare användning av arbetslöshetsersättningen. Sammanlagt deltog drygt 1 800 personer i dessa projekt under 1999. Kostnaderna uppgick till 61 miljoner kronor och är inkluderade i utgifterna för statsbidrag till arbetslöshetskassor.

Under 1998 fanns möjligheten att ansöka om generationsväxling. Som mest har omkring 840 personer haft ersättning enligt reglerna för generationsväxling. Utgifterna för ersättning vid generationsväxling uppgick under budgetåret 1999 till 94 miljoner kronor.

Utjämningsbidrag och utjämningsavgift används för att utjämna skillnader i nivåerna på medlemsavgifterna i de olika arbetslöshetskassorna. Arbetslöshetskassorna betalar avgiften till staten som sedan betalar ut den till kassorna i form av utjämningsbidrag. Kostnaderna för utjämningsbidraget uppgick under budgetåret 1999 till 66 miljoner kronor och beräknas bli lika stora under 2000.

Anslaget belastades från och med budgetåret 1999 med en statlig ålderspensionsavgift som det året uppgick till 1 931 miljoner kronor.

Under det första halvåret 2000 har 16 887 miljoner kronor betalats ut under anslaget. Regeringen beräknar att i genomsnitt 202 000 personer per månad kommer att vara öppet arbetslösa under budgetåret 2000. Regeringen beräknar att kostnaderna för bidrag till arbetslöshetsersättning kommer att uppgå till 32 585 miljoner kronor 2000. Utgifterna under budgetåret 2000 förväntas överstiga vad som beräknades i budgetpropositionen för budgetåret 2000 med 2 889 miljoner kronor. Det beror på att de arbetslösa i större utsträckning än vad som tidigare antagits beräknas uppbära inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Det första halvåret 2000 utbetalades ersättning för 29,4 miljoner ersättningsdagar. Det innebär att antalet utbetalade ersättningsdagar endast är 1 procent mindre än det första halvåret 1999 samtidigt som antalet öppet arbetslösa var 8 procent mindre under motsvarande period. Det första halvåret 2000 fanns ca 120 000 deltidsarbetslösa registrerade vid arbetsförmedlingen, vilket är omkring 3 procent färre än det första halvåret 1999.

Under det första halvåret 2000 utbetalades 15 451 miljoner kronor i statsbidrag till arbetslöshetskassor varav 708 miljoner kronor avseende tillfällig avgångsersättning. Utgifterna för ersättning vid generationsväxling uppgick under det första halvåret 2000 till 22 miljoner kronor och utgifterna för statlig ålderspensionsavgift till 1 348 miljoner kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Arbetsmarknadspolitiska program löper i normalfallet under sex månader. Det innebär att åta-

ganden under anslaget som avser aktivitetsstöd medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2001 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2001 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 5 500 miljoner kronor under 2002 – 2004.

Tabell 4.14 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003- beräknat
Utestående förpliktelser ivid årets början	0	0	3 633	–	–
Nya förpliktelser	0	0	6 000	–	–
Infriade förpliktelser	0	0	- 4 200	- 5 000	- 433
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	0	5 433	–	–
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	0	5 500	–	–

Regeringens övervägande

Utgifterna för bidrag till arbetslöshetsersättning har tidigare utbetalats från det under utgiftsområdet uppförda anslaget *A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning*. Aktivitetsstöd har tidigare utbetalats från det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget *A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*. Från budgetåret 2001 föreslås att bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd utbetalas från det uppförda ramanslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Förändringen sker bl.a. för att tydliggöra att utgifterna för dessa ändamål hänger tydligt samman. Ersättningen för dem som deltar i program med aktivitetsstöd motsvarar den arbetslöshetsersättning som deltagarna skulle vara berättigade till om de var arbetslösa. Omfattningen på programmen påverkar också den öppna arbetslösheten och därmed

utgifterna för arbetslöshetsersättning. En sammanläggning förtydligar detta samband och skapar samtidigt större möjligheter för att vid behov göra omprioriteringar under löpande budgetår

mellan arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd insatser.

Förändringen innebär att för 2001 tillförs anslaget 10 676 miljoner kronor för utgifter för aktivitetsstöd vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

Under anslaget för A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder beräknas under innevarande budgetår utgifter för aktivitetsstöd och kostnader för köp av arbetsmarknadsutbildning m.m. under separata anslagsposter. I syfte att ge AMV en viss flexibilitet finns under 2000 en begränsad möjlighet att föra medel mellan de två anslagsposterna.

En viss flexibilitet kommer även att gälla i medelsanvändningen mellan anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd samt anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader. Under anslaget beräknas därför att högst 400 miljoner kronor får användas enligt de ändamål som finns för anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildningar och övriga kostnader.

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till riksdagens beslut i anledning av den 2000 års ekonomiska vårproposition, antagandena om den ekonomiska utvecklingen enligt den

reviderade finansplanen samt förslagen under avsnitt 4.6.2. Därutöver har anslaget för 2001 minskats med 93 miljoner kronor som överförs till anslaget 22:12 Bidrag till lönegarantiersättning samt 16,1 miljoner kronor som överförs till anslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 38 962 miljoner kronor för budgetåret 2001. Av detta belopp beräknas 9 707 miljoner kronor för aktivitetsstöd, 25 717 miljoner kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning samt 3 538 miljoner kronor för statliga ålderspensionsavgifter avseende aktivitetsstöden och bidrag för arbetslöshetsersättning.

4.8.3 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	22 403 407 ¹	Anslags-sparande	- 1 334 321
2000	Anslag	19 490 591 ²	Utgifts-prognos	16 200 000
2001	Förslag	5 761 086³		
2002	Beräknat	5 365 717		
2003	Beräknat	4 902 460		

¹ I beloppet ingår ej utgifter från det äldre anslaget 1995/96 X A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utfallet var 31 miljoner kronor avseende medel som disponeras av Boverket för bostadsinvesteringar m.m.

² Varav - 100 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

³ Nytt anslag från 2001. Redovisningen av utfall, anslags-sparande och anslag 2000 avser det under innevarande budgetår under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Ändamålen för anslaget avser i huvudsak köp av arbetsmarknadsutbildning, flyttningsbidrag och övriga kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Utgifterna har tidigare beräknats under det under utgiftsområde 14 uppförda ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Från anslaget betalas även utgifter för viss nationell medfinansiering som svarar mot betalningar från anslagen Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999 och Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006. Anslaget kan, efter beslut av länsarbetsnämnden, användas för medfinansiering av regionala tillväxtavtal för insatser som ryms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och med utgångspunkt i de mål och prioriteringar som gäller för arbetsmarknadspolitiken. Under anslaget be-

räknas även högst 400 miljoner kronor för ändamål enligt anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Av anslaget skall 65 miljoner kronor per år 2001–2003 användas för riktade insatser som kompletterande utbildningsinsatser inom vård och andra bristyrken för att öka sysselsättningen bland invandrare.

Arbetsmarknadspolitiska program

Budgetåret 1999 anvisades 21 961 miljoner kronor på det under utgiftsområde 14 uppförda anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Under våren förde regeringen bort dels 981 miljoner kronor från anslaget utifrån bedömningen att behovet av arbetsmarknadspolitiska program minskat samt dels ytterligare 200 miljoner kronor som en teknisk justering av anslaget med anledning av att nya redovisningsprinciper tillämpas för anslaget från budgetåret 1998. Anslaget minskades därutöver på tilläggsbudget till statsbudgeten med ytterligare med 397 miljoner kronor (prop. 1998/99:100, yttr. 1998/99:AU3y, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249).

Drygt 1 500 miljoner kronor av anslagskrediten utnyttjades under budgetåret 1999. Trots att antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskat kraftigt i takt med konjunkturförbättringen har utgifterna inte minskat i samma takt. Detta beror främst på att den genomsnittliga individersättningen (aktivitetsstödet) för deltagare i program ökat, liksom andelen upphandlad yrkesinriktad utbildning samt utgifterna för otraditionella insatser med anledning av försöksverksamheten i Jämtlands, Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Skåne län som avslutades vid årsskiftet. Orsaken till att det genomsnittliga aktivitetsstödet ökat är främst att allt färre ungdomar, som ofta är berättigade till en lägre ersättning än övriga, är i behov av att delta i olika program. Utnyttjandet av anslagskrediten beror också på den relativt höga anslagsförbrukningen under första halvåret 1999 samt på problem för AMV att ställa om verksamheten utifrån de minskade medelsramarna. Regeringen utökade därför också anslagskrediten under budgetåret 1999 för att skapa en möjlighet för AMV att motverka en befarad situation med utförsäkringar då utrymmet för program var begränsat under det andra halvåret 1999.

Innevarande budgetår har riksdagen anvisat 19 590 miljoner kronor under anslaget och på tilläggsbudget till statsbudgeten har anslaget minskats med 100 miljoner kronor (prop.

1999/2000:100, bet. 1999/2000:FiU27, rskr. 1999/2000:000). Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program vid ingången av budgetåret var ca 100 000 personer, vilket var 68 000 personer färre jämfört med budgetåret innan. De arbetsmarknadspolitiska programmen kommer fortsätta att öka under hösten med tyngdpunkten på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för att förhindra flaskhalsar samt på aktivitetsgarantin för att stödja dem som har det svårast att få ett arbete.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Arbetsmarknadspolitiska program löper i normalfallet under sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget som avser aktivitetsstöd medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2001 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2001 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 3 700 miljoner kronor under 2002 – 2004.

Tabell 4.16 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003- beräknat
Utestående förpliktelser ivid årets början	45	4 685	2 422	–	–
Nya förpliktelser	22	6 055	4 000	–	–
Infriade förpliktelser	- 34	- 4 685	- 2 800	- 3 000	- 622
Utestående förpliktelser vid årets slut	4 685	6 056	3 622	–	–
Bemyndiganderam	14 000	14 000	3 700	–	–

Regeringens övervägande

Utgifterna för köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader har tidigare utbetalats från det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* tillsammans med utgifter för aktivitetsstöd. Från budgetåret 2001 föreslås att bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd utbetalas från det uppförda ramanslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd vilket det tidigare redogjorts för under avsnitt 4.8.2. I syfte att ge AMV en viss flexibilitet i medelsanvändningen finns under 2000 en möjlighet att föra medel mellan de två anslagsposterna för aktivitetsstöd respektive köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader.

Denna flexibilitet bör även fortsättningsvis finnas och under anslaget beräknas därför att högst 400 miljoner kronor får användas för aktivitetsstöd.

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till riksdagens beslut i anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition, antagandena om den ekonomiska utvecklingen enligt den reviderade finansplanen samt förslagen under avsnitt 4.6.2. Därutöver har anslaget 2001 minskats med 2000 miljoner kronor med anledning av att anställningsstöden utgår som en kreditering av arbetsgivarnas skattekonto och belastar statsbudgetens inkomstsida. Anslaget har minskats med 200 miljoner kronor som överförts till utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling för IT-struktursatsningar, 15 miljoner kronor som överförts till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid för en permanentning av försöksverksamheten med en tredje anställningsform inom teatern, 5,1 miljoner kronor till utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för en förbättrad AKU-statistik, 2 miljoner kronor till utgiftsområde 14 Arbetsliv för en förstärkning av Jämställdhetsombudsmannen. Slutligen har 57 miljoner kronor som överförts till anslaget 22:12 Bidrag till lönegarantiersättning och 9,9 miljoner kronor till anslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995-1999. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett raman-slag om 5 761 086 000 kronor år 2001.

4.8.4 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade

Tabell 4.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	6 674 306	Anslags- sparande	- 219 842
2000	Anslag	6 828 941	Utgifts- prognos	6 305 000
2001	Förslag	6 975 607		
2002	Beräknat	7 139 742		
2003	Beräknat	7 199 358		

Ändamålen för anslaget avser statsbidrag för anställning med lönebidrag, statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med arbetshandikapp och stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen m.m.. Utgifterna påverkas främst av omfattningen av och den genomsnittliga kostnaden för lönebidrag och OSA. Syftet är att arbetssökande personer med arbetshandikapp skall ges samma möjligheter att delta i arbetslivet som personer utan arbetshandikapp.

Lönebidrag och OSA kan lämnas till arbetsgivare som anställer personer med arbetshandikapp. SIUS-verksamheten ger möjlighet att anställa en särskild stödperson, som skall hjälpa personer med funktionshinder in i arbetslivet. Stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen m.m. inkluderar arbetsplatsanpassningar, särskilt biträde på arbetsplatsen och särskilt stöd för start av näringsverksamhet. Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning syftar till att, i samverkan med övriga aktörer, öka möjligheterna för arbetssökande med svårare funktionshinder att få arbete.

Budgetåret 1999 anvisades 6,5 miljarder kronor på statsbudgeten under anslaget. 224 miljoner kronor av anslagskrediten utnyttjades, vilket berodde på en hög omfattning av anställning med lönebidrag och OSA.

Kulturarvs-IT

Projektet Kulturarvs-IT (prop.1998/99:1) som pågår är en försöksverksamhet som beräknas pågå åren 1999–2001 har påbörjats vid 25 institutioner, varav 19 länmuseer, samt vidare i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Riksantikvarieämbetet, som är arbetsgivare för anställda vid länmuseerna och vid en registreringscentral, har anställt ca 130 personer med arbetshandikapp samt arbetsledare för dessa. Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, som är arbetsgivare för anställda i de tre, nyss uppräknade orterna, har anställt ca 55 personer med arbetshandikapp, jämte arbetsledare för dessa.

Lönebidragsprojektet

På regeringens uppdrag påbörjade AMV ett treårigt lönebidragsprojekt under 1998 (prop. 1996/97:150). Projektet syftar bl.a. till att utveckla metoder, kompetens samt uppföljnings- och utvärderingsinsatser för att förbättra och effektivisera hanteringen av anställningar med lönebidrag. I projektet har också beaktats synpunkter från ESV vad gäller ekonomihanteringen av lönebidragen. I AMS rapport från november 1999 framgår att olika kvalitetskrav, indikatorer och mätmetoder har utarbetats. Länen har erbjudits strategiska utbildningar. Lärens arbete skall nu följas upp. Samtliga län är involverade i projektet, som slutredovisas i början av 2001.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Beslut om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp omfattar normalt sett högst ett år. Det innebär att åtagande under anslaget medför kostnader för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2001 besluta om åtagande under anslaget som medför framtida utgifter. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2001 att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 7 miljarder kronor under 2002 – 2004.

Tabell 4.18 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003– beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	3 366	4 000	4 000	–	–
Nya förpliktelser	0	4 000	7 000	–	–
Infriade förpliktelser*	0	- 3 366	- 4 000	- 4 000	- 3 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	3 366	4 000	7 000	–	–
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	6 700	6 700	7 000	–	–

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Riksdagen har givit regeringen tillkänna att regeringen bör överväga om det finns situationer då det är befogat med lönebidrag även i ett bestående anställningsförhållande (bet. AU1999/2000:1, rskr. 1999/2000:000). Regeringen tillsatte i juni 1999 en särskild utredare av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Utredningen har lämnat dels delrapporten *Individen i centrum* (S 1999:08), dels det slutliga betänkandet *Rehabilitering till arbete – en reform med individen i centrum* (SOU 2000:78) som överlämnades i slutet av augusti 2000.

Tabell 4.19 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	6 828 941
Makroekonomiska förutsättningar	56 666
Volym	120 000
Överföring till anslaget 22:3	- 30 000
Förslag 2001	6 975 607

4.8.5 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Förslag	92 400 ¹
2002	Beräknat	89 118 ²
2003	Beräknat	91 203 ²

¹ Nytt anslag² Motsvarar 87 100 tkr i 2001 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige samt för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom de berörda socialfondsprogrammen.

Regeringens överväganden

För genomförandet av Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal avseende programperioden 2000–2006 bildades den 1 januari 2000 en ny myndighet inom AMV, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Rådet utgör förvaltningsmyndighet för programmen enligt den definition av uppgiften som anges i artikel 9 n, Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna. Inom Svenska ESF-rådet finns en regional organisation, inom dess beslutsområde, vilken tagit sin utgångspunkt i den tidigare organisationen för mål 4. I likhet med detta program genomförs arbetet med nya mål 3 dessutom i samarbete med regionala partnerskap. Svenska ESF-rådet svarar även för avslutandet av den föregående programperiodens mål 3, mål 4, Adapt och Employment.

De berörda socialfondsprogrammets inriktning redovisas under anslagen 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999 och 22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006.

För att ytterligare förstärka förutsättningarna för att nya mål 3 och Equal blir nyskapande och därigenom ett tillskott till den svenska politiken för kompetensutveckling och andra arbetsmarknadsfrågor bedömer regeringen att Svenska ESF-rådet inte längre skall utgöra en del av AMV.

Förändringen skall träda i kraft den 1 januari 2001.

Svenska ESF-rådets förvaltningskostnader betalas under innevarande budgetår från AMS förvaltningsanslag. Efter beaktande av s.k. tekniskt stöd inom ramen för socialfondsmedlen, vilket kan täcka vissa administrativa kostnader, föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 92 400 000 kronor för budgetåret 2001. Den nya myndigheten finansieras genom att anslaget 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader justeras med motsvarande belopp.

4.8.6 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995–1999

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	2 194 392	Anslags-sparande	845 371
2000	Anslag	1 242 563	Utgifts-prognos	1 741 000
2001	Förslag	234 344		

Under detta anslag redovisas utbetalningarna från Europeiska socialfonden för programperioden 1995–1999. Utbetalningarna avser delfinansiering av insatser inom ramen för strukturfondsmålen 2, 3, 4, 5b och 6 samt gemenskapsinitiativen. Från anslaget bekostas vidare den statliga medfinansieringen av mål 4 och insatser av mål 4-karaktär inom mål 6. Anslaget avslutas 2001.

AMS och berörda länsstyrelser vad avser vissa INTERREG II-program är utbetalningsansvariga myndigheter för Socialfonden i Sverige beträffande programperioden 1995–1999. Sverige har för denna programperiod från Socialfonden tilldelats totalt ca 750 miljoner euro inklusive indexuppräknning, vilket motsvarar ca 6 450 miljoner kronor. Beslut om nya projekt inom de olika strukturfondsprogrammen har fattats till och med 1999. Projektverksamhet fortgår under 2000, och de sista utbetalningarna kan ske under 2001. Därefter skall de utbetalningsansvariga myndigheterna göra slutredovisningar av de olika programmen till EG-kommissionen.

Mål 3 och mål 4 samt gemenskapsinitiativen Employment och Adapt omfattas av enbart Socialfonden medan övriga program delfinansieras av flera fonder. En övergripande redovisning avseende samtliga strukturfondsprogram under pro-

gramperioden 1995–1999 lämnas inom utgiftsområde 19.

Mål 3 har under programperioden syftat till att slussa in ungdomar på arbetsmarknaden, bekämpa långtidsarbetslöshet och stödja personer som riskerar att utestängas från arbetsmarknaden. De svenska mål 3-insatserna har varit inriktade på kompetensutveckling, skapande av sysselsättning via datortekens aktivitetscentra, vägledning och rådgivning, samt hjälp till egen företagareverksamhet. Svenska ESF-rådet ansvarar fr.o.m. 2000 för avslutandet av mål 3-programmet.

Mål 4 har syftat till att ge erforderlig kompetensutveckling till anställda som hotas av arbetslöshet till följd av strukturella förändringar. Målgruppen är anställda i små och medelstora företag samt anställda i vård och omsorg. Det svenska mål 4-programmet, även kallat Växtkraft Mål 4, har inriktats på att förändra arbetsorganisationen för att därigenom stärka de anställdas och företagets konkurrenskraft. Svenska ESF-rådet är fr.o.m. 2000 ansvarig myndighet för avslutandet av programmet.

Gemenskapsinitiativet Employment har syftat till att genom olika utvecklingsprojekt öka jämställdheten på arbetsmarknaden samt förbättra möjligheterna till arbete för arbetshandikappade, utsatta grupper och ungdomar. Gemenskapsinitiativet Adapt har haft som syfte att genom utvecklingsprojekt underlätta för anställda att klara arbetsmarknadens förändrade krav, skapa nya arbetstillfällen och stärka företagets konkurrensförmåga. De två gemenskapsinitiativen är transnationella, vilket innebär att projekten har genomförts i partnerskap med liknande projekt i minst två andra medlemsländer. Svenska ESF-rådet svarar fr.o.m. 2000 för avslutandet av programmen.

För 1999 redovisas under anslaget ett ackumulerat anslagssparande om totalt 845 miljoner kronor eller motsvarande 46 procent av budget. Detta förklaras bl.a. av att uppbyggnaden av strukturfondsverksamheten var mer tidskrävande än vad som kunde förutses, vilket resulterade i ett stort anslagssparande redan under 1997. Anslagssparandet innebär dock främst en förskjutning av utbetalningarna över åren. Andelen in-tecknade socialfondsmedel, vilken för flertalet av programmen uppgår till 100 procent eller endast några procentenheter lägre, tyder på att ett mycket högt utnyttjande av den totala socialfondsramen kommer att uppnås. För 2000 redovisas en hittills hög utbetalningstakt. Det första halvåret 2000 har totalt 1 105 miljoner kronor

betalats ut från anslaget vilket utgör 89 procent av budget. Enligt en prognos kommer totalt 1 741 miljoner kronor att betalas ut från anslaget under året, vilket innebär att en stor del av anslagssparandet tas i anspråk.

Regeringens överväganden

Mål 3 och mål 4 samt Adapt och Employment har under programperioden varit föremål för omfattande uppföljning och utvärdering. Dessutom skall s.k. ex-postutvärderingar göras av respektive program när verksamheten har avslutats.

En målsättning för insatserna inom de svenska socialfondsprogrammen har under programperioden varit att de skall vara utvecklingsinriktade eller experimentella. Mot denna bakgrund har stor uppmärksamhet ägnats inom programmen åt uppgiften att synliggöra och lyfta fram resultaten av insatserna. En metod som särskilt använts är att identifiera, och sprida information om, goda exempel.

Mål 3 har haft att pröva nya vägar inom arbetsmarknadspolitiken. Särskilt goda erfarenheter i programmet har bl.a. varit en ökad mångfald av aktörer, en förbättrad individanpassning och fler helhetslösningar i insatserna samt att nya nätverk har skapats. Sammanfattningsvis har målen i programmet uppnåtts på en övergripande nivå, bl.a. vad avser inriktningen på de mest utsatta grupperna. Även de kvantitativa målen har uppnåtts.

Mål 3 har från programmets start i juli 1995 till och med december 1999 omfattat totalt 165 000 personer, varav 31 000 under 1999. Av samtliga deltagare är 53 procent kvinnor och 47 procent män. Antalet projekt uppgår per december 1999 till 1 900, varav hälften varit inriktade på målgruppen långtidsarbetslösa.

Samtliga av de för mål 3 avsatta socialfondsmedlen, totalt ca 3 165 miljoner kronor för programperioden som helhet, har in-tecknats genom beslut. Andelen utbetalade medel uppgår per juli 2000 till ca 95 procent.

Även mål 4 har haft en utvecklingsinriktad karaktär. Kompetensutveckling av anställda har i programmet kopplats till förändring av arbetsorganisationen. Mål 4-programmet har fått ett stort gensvar runt om i landet och i utvärderingar bedömts ha uppnått betydande framgångar.

En förklaring till de goda resultaten i programmet är dess tvåstegsmodell i genomförandet. Denna modell, som förutsätter en hög grad

av delaktighet från de anställda, innebär att företaget i ett första steg genomför en analys av kompetensbehovet i företaget och upprättar en handlingsplan. I ett andra steg genomförs kompetensutvecklingen. Ytterligare en väsentlig förklaring till framgången är de mycket aktiva och väl fungerande partnerskapen inom programmet. De regionala partnerskapen har haft ett stort inflytande på genomförandet av programmet.

Från programmets start i juni 1996 till och med december 1999 har ca 16 700 företag beviljats stöd för steg 1-insatser, dvs. analys av kompetensbehovet och utarbetande av en handlingsplan i företaget. Dessa företag har totalt 294 000 anställda, varav 49,5 procent kvinnor och 50,5 procent män. Under samma period har totalt 14 900 beslut, varav 6 900 under 1999, fattats om stöd till steg 2-insatser som innebär genomförande av kompetensutvecklingen av anställda i enlighet med handlingsplanerna.

Samtliga av de för programperioden tillgängliga bidragsmedlen för mål 4, vilka utgörs av lika delar socialfondsmedel och statlig medfinansiering – totalt ca 3 200 miljoner kronor – har in-tecknats. De utbetalda medlen uppgår per juli 2000 till ca 85 procent av de tillgängliga bidragsmedlen.

Gemenskapsinitiativen Employment och Adapt har under programperioden omfattat totalt 120 respektive 56 projekt. Utvärdering av Employment har visat att programmet har haft tydliga drag av nyskapande och att projekten har utgått från de enskilda individernas behov. Den senaste utvärderingen av Adapt, som avlämnades i slutet av 1999, har visat att programmet har fungerat som ett kraftfullt stöd till redan pågående utvecklingsarbete och att det bidragit till bildandet av nya nätverk och samarbeten.

Samtliga socialfondsmedel inom de båda programmen har in-tecknats genom beslut. Andelen utbetalda medel uppgår per juli 2000 till ca 91 procent inom Employment och till ca 76 procent inom Adapt.

Regeringens bedömning är att genomförandet av mål 3, mål 4, Employment och Adapt har fungerat väl. Oberoende utvärderingar har visat att de övergripande målen i programmen har uppnåtts, och att de i stor utsträckning omfattat nyskapande insatser. Programmen har vidare inneburit en förnyelse av samarbetsformerna på olika nivåer.

Erfarenheterna av de fyra programmen har utgjort ett viktigt underlag i utformningen av de nya socialfondsprogrammen i Sverige. Dessa

program redogörs för under anslaget 22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006.

Samtliga socialfondsmedel inom mål 3, mål 4, Employment och Adapt har in-tecknats genom beslut. Andelen utbetalade medel ligger dessutom på en mycket hög nivå, mellan 95 procent och 76 procent per juli 2000. Regeringen bedömer med ledning av detta att en mycket hög utnyttjandegrad av de totalt tillgängliga socialfondsmedlen i dessa program kommer att ha uppnåtts vid avslutningen av programmen under 2001. Växelkursförändringar har inneburit en större tilldelning än tidigare beräknats av socialfondsmedel, uttryckt i svenska kronor. Mot denna bakgrund beräknas utgifterna under anslaget öka med totalt 106 miljoner kronor, varav 80 miljoner kronor utgörs av socialfondsmedel och 26 miljoner kronor utgörs av statlig medfinansiering av mål 4. De ökade utgifterna under anslaget till följd av ökat behov av statlig medfinansiering bör finansieras genom omprioritering inom utgiftsområdet. Mot bakgrund av att alla berörda program skall avslutas under 2001 beräknar regeringen inga utgifter under anslaget för 2002.

Tabell 4.22 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	1 242 563
Minskat resursbehov	- 1 034 219
Överföring från anslagen 22:2 och 22:3	26 000
Förslag 2001	234 344

4.8.7 22:7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006

Tabell 4.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Anslag	641 000	Utgifts- prognos	200 000
2001	Förslag	1 663 000		
2002	Beräknat	1 663 000		
2003	Beräknat	1 587 460		

Under detta anslag redovisas utbetalningarna från Europeiska socialfonden för programperioden 2000–2006. Utbetalningarna skall avse delfinansiering av insatser inom de nya strukturfonds målen 1, 2 och 3 samt gemenskapsinitiativ

vet Equal. Från anslaget skall även statlig medfinansiering av en satsning på kompetensutveckling inom mål 1 och mål 3 bekostas. Mål 3 och Equal omfattas av enbart Socialfonden, medan målen 1 och 2 delfinansieras av flera strukturfonder. En övergripande redogörelse för programperioden 2000 – 2006 inom strukturfonderna lämnas inom utgiftsområde 19.

AMS är utbetalningsmyndighet för mål 3 och Equal. Totalt fem länsstyrelser ansvarar för utbetalningarna av socialfondsmedel inom mål 1 och mål 2. Sverige har för programperioden 2000–2006 tilldelats totalt ca 8 800 miljoner kronor från Socialfonden. Medelsramen för mål 3 uppgår till 747 miljoner euro, vilket motsvarar ca 6 350 miljoner kronor, för programperioden. Beloppet inkluderar indexuppräknning. Därutöver tillkommer den s.k. resultatreserven som motsvarar 4 procent av ramen. Resultatreserven skall fördelas av EG-kommissionen i nära samråd med medlemsstaten under 2004 utifrån uppnådda resultat i målprogrammet. Sverige har för gemenskapsinitiativet Equal tilldelats totalt 86 miljoner euro, inklusive indexuppräknning, från Socialfonden. Detta motsvarar ca 730 miljoner kronor.

Regeringen överlämnade i november 1999 till EG-kommissionen ett förslag till program för mål 3 i Sverige, vilket därefter har varit föremål för förhandlingar mellan företrädare för regeringen och kommissionen. Kommissionen planerar att i början av hösten 2000 fastställa ett samlat programdokument för mål 3 i Sverige. Programmet beräknas starta i samband med fastställandet.

Regeringen avser att i september i år till EG-kommissionen lämna ett förslag till program för Equal.

Regeringens överväganden

Den övergripande strategin för mål 3 i Sverige är att stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom kompetensutveckling av såväl arbetslösa som sysselsatta. Även andra insatser skall dock göras som kompletterar den nationella sysselsättningspolitiken. Programmet är indelat i följande insatsområden: 1) Kompetensutveckling av sysselsatta, 2) Ökad anställbarhet och företagaranda, 3) Mångfald, integration och jämställdhet och 4) Lokal utveckling.

Insatsområdet Kompetensutveckling av sysselsatta syftar till att genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling få till stånd processer som

bidrar till förnyelse och flexibilitet på arbetsplatserna. I ett första steg görs en kompetens- och organisationsanalys, varefter kompetensutvecklingen genomförs. Insatserna kan göras inom alla sektorer på arbetsmarknaden och omfatta såväl anställda som ensamföretagare och sysselsatta i kooperativ. Kompetensutveckling är en viktig faktor för en uthållig ekonomisk tillväxt. Regeringen följer det utvecklingsarbete som bedrivs i olika projekt i Göteborgsregionen och andra delar av landet och som syftar till kvalitetssäkring av kompetensutveckling i arbetslivet. Ett sådant utvecklingsarbete kommer också att kunna ske inom ramen för mål 3, där partnerskapen har en väsentlig roll.

Insatsområdet Ökad anställbarhet och företagaranda innehåller aktiva åtgärder med syfte att stärka de grupper som står utanför arbetsmarknaden genom hjälp till egen försörjning, utbildning och jobbrotation eller till att starta eget.

Insatsområdet Integration, mångfald och jämställdhet har som målsättning att integrera personer med utländsk bakgrund och göra funktionshindrade personer delaktiga i arbetsmarknaden. Jämställdhetsperspektivet skall genomsyra hela mål 3-programmet, men det finns inom det sistnämnda insatsområdet också särskilda åtgärder som skall verka för att minska könssegregeringen på arbetsmarknaden.

Insatsområdet Lokal utveckling riktar sig till regionala/lokala aktörer och har som syfte att utnyttja möjligheten att sysselsättning skapas på lokal nivå, inom bl.a. kooperativa företag, ideella organisationer, allmännyttiga stiftelser och lokala utvecklingsgrupper, dvs. inom områden som förknippas med den europeiska termen den sociala ekonomin.

Insatser för kompetensutveckling är högt prioriterade i de regionala tillväxtavtalen. Medel från mål 3 kommer att utgöra en betydelsefull resurs för att medfinansiera dessa insatser.

För insatsområdet Kompetensutveckling av sysselsatta har för 2000–2002 avsatts totalt ca 2 500 miljoner kronor. Beloppet, som även inkluderar kompetensutveckling av sysselsatta inom ramen för mål 1, omfattar till hälften vardera socialfondsmedel och statlig medfinansiering. Dessutom förutsätts medfinansiering av arbetsgivarna inom ramen för trepartssamverkan. En utvärdering av insatserna under 2000–2002 skall ligga till grund för utformningen av kompetensutvecklingsinsatserna under den senare delen av programperioden.

Den nationella medfinansieringen av de insatser inom mål 3 som riktar sig främst till arbetslösa avses ske huvudsakligen inom ramen för anslagen 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader.

Gemenskapsinitiativet Equal skall syfta till att i transnationellt samarbete främja nya metoder för att motverka all slags diskriminering och ojämlikhet i anknytning till arbetsmarknaden. Programmet skall omfatta såväl arbetssökande som anställda och bygga vidare på erfarenheter av de tidigare gemenskapsinitiativen Employment och Adapt. Vederbörlig hänsyn skall i programmet även tas till de asylsökandes integration i samhället och yrkeslivet. EG-kommissionen har i riktlinjerna för Equal angivit ett antal tematiska områden vilka anknyter till den europeiska sysselsättningsstrategin. Regeringen avser att till EG-kommissionen föreslå att det svenska Equal-programmet skall ha en tematisk inriktning som bl.a. omfattar insatser för att underlätta inträde på arbetsmarknaden och för start av eget företag, livslångt lärande och minskad könssegregering på arbetsmarknaden. Främjande av jämställdhet mellan kvinnor och män skall genomsyra hela programmet. Programförslaget blir fram till februari 2001 föremål för förhandlingar mellan regeringen och kommissionen, varefter det skall fastställas av kommissionen. De första förberedelserna för projektverksamheten inom Equal beräknas komma i gång under våren 2001.

För mål 3 och Equal bildades den 1 januari 2000 en myndighet inom AMV, Svenska ESF-rådet. Myndigheten samarbetar i genomförandet av mål 3 med regionala partnerskap. Svenska ESF-rådet skall fr.o.m. 2001 inte längre ingå i AMV vilket närmare redovisas under anslaget 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Verksamheten inom strukturfondsprogrammen är av långsiktig karaktär och omfattar bl.a. fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget kan således medföra kostnader för kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001 ingå ekonomiska förpliktelser under anslaget som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 1 800 miljoner kronor under 2002–2008. Beloppet omfattar ca 15 procent av den preliminärt be-

räknade totala socialfundsramen och viss nationell medfinansiering.

Tabell 4.24 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	1999 ¹	2000 beräknat	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	900	–	–
Nya förpliktelser	0	1 200	2 400	–	–
Infriade förpliktelser*	0	- 300	- 1 779	- 1 000	- 521
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	900	1 521	–	–
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	2 400	1 800	–	–

* Nytt anslag fr.o.m. 2000

Tabell 4.25 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	641 000
Ökat resursbehov	1 022 000
Förslag 2001	1 663 000

4.8.8 22:8 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Tabell 4.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	14 649	Anslags- sparande	6 968
2000	Anslag	13 768	Utgifts- prognos	18 000
2001	Förslag	20 093		
2002	Beräknat	20 504 ¹		
2003	Beräknat	20 948 ¹		

¹ Motsvarar 20 093 tkr i 2001 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för personal, projekt, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). IFAU:s uppgift är att främja, stödja och genomföra främst utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder och studier av arbetsmarknadens funktionssätt. Anslagssparandet om 6 968 kronor för 1999 beror på att institutet varit inne i en uppbyggnadsfas samt att det beviljat bidrag till extern forskning som ännu inte inneburit utgifter. Anslagssparandet är in-tecknat genom beslut till projekt och kommer att betalas ut efter 2000.

Under de två första verksamhetsåren har IFAU färdigställt och distribuerat 24 forskningsrapporter och driver för närvarande 24 interna

och 16 externa projekt. Färdigställda forskningsrapporter skickas till nationella och internationella tidskrifter för bedömning och publicering. Under 1999 har IFAU genomfört 32 seminarier i egen regi och personal från IFAU har deltagit i ett stort antal konferenser och workshops i Sverige och utomlands. IFAU har även under 1999 genomfört två större konferenser tillsammans med bl.a. Rådet för arbetslivsforskning (RALF).

Regeringens överväganden

Det arbete inom arbetsmarknadspolitisk utvärdering som IFAU har inlett under 1998 och 1999 ligger väl i linje med de behov som riksdagen har påvisat för att öka kunskapen om arbetsmarknadspolitikens effekter. Arbetsmarknadspolitiska program innebär en stor offentlig utgift och därför är det viktigt att följa upp och utvärdera insatsernas effektivitet. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs ytterligare 1 miljon kronor från och med 2001. Samtidigt minskas anslaget 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader med motsvarande belopp. Regeringen avser att ändra instruktionen för IFAU i syfte att vidga institutets arbetsuppgifter till att även främja, stödja och genomföra studier av arbetsmarknadseffekterna av åtgärder inom utbildningsväsendet. För detta ändamål förstärks IFAU:s anslag med ytterligare 5 miljoner kronor. De ökade resurserna skall även användas för att initiera konferenser, projekt, osv som ytterligare belyser kopplingen mellan arbetsmarknad och utbildning.

Tabell 4.27 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	13 768
Pris- och löneomräkning	325
Ökat resursbehov	5 000
Överföring från anslaget 22:1	1 000
Förslag 2001	20 093

4.8.9 22:9 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	55 897	Anslags-sparande	136
2000	Anslag	62 445	Utgifts-prognos	62 445
2001	Förslag	63 244		
2002	Beräknat	64 379 ¹		
2003	Beräknat	65 669 ²		

¹Motsvarar 63 244 tkr i 2001 års prisnivå.

²Motsvarar 63 244 tkr i 2001 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser vissa förvaltningskostnader i den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA. Utgifterna avser dels administrationen av grundbeloppet för de icke anslutna och dels – under uppbyggnadsskedet budgetåren 1998–1999 om dessa kostnader inte täcktes av anslutningsavgifterna – administrationen av ersättningen för dem som är anslutna till arbetslöshetskassan.

Regeringens överväganden

AMS har på regeringens uppdrag redovisat hur stora kostnaderna varit för administrationen av grundbeloppet för de icke anslutna i den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA samt gjort en bedömning av om anslagsmedlen använts på ett ändamålsenligt sätt. Redovisningen har även innefattat ett ställningstagande kring om de kostnader som arbetslöshetskassan haft i samband med gjorda teknikinvesteringar i form av dator- och telestöd utgjort sådana nödvändiga kostnader som skall omfattas av anslaget och således betalas av staten.

AMS har inte funnit något skäl att ifrågasätta medelsanvändningens ändamålsenlighet. I likhet med under budgetåret 1998, har intäkter i form av anslutningsavgifter givit ett överskott, drygt 5 miljoner kronor, varför inte medel behövt användas för finansiering av administrationen av anslutna i arbetslöshetskassan.

Beträffande teknikinvesteringarna i dator- och telefonstöd har AMS konstaterat att dessa måste anses som nödvändiga för arbetslöshetskassans fortsatta verksamhet.

Arbetslöshetskassan ALFA har erhållit 14,5 miljoner kronor i anslutningsavgift under budgetåret 1999, vilket motsvarar 13 000 årsanslutna. Vid budgetårets utgång var 17 000 personer anslutna till arbetslöshetskassan. Under budgetåret betalade arbetslöshetskassan ut inkomstrelaterad ersättning till 2 000 anslutna, medan 3 000 anslutna fick grundbeloppet. Grundbeloppet lämnades också till 51 000 icke anslutna personer.

Tabell 4.29 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	62 445
Pris- och löneomräkning	799
Förslag 2001	63 244

4.8.10 22:10 Bidrag till Samhall AB

Tabell 4.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	4 262 419	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	4 262 419	Utgifts-prognos	4 262 419
2001	Förslag	4 262 419		
2002	Beräknat	4 262 419		
2003	Beräknat	4 262 419		

Ändamålet för anslaget avser ersättning till Samhall AB för de merkostnader som bolaget har jämfört med andra företag, t.ex. för den anpassade arbetstakten, att verksamheten finns i hela landet och anställningstryggheten för arbetshandikappade anställda. Uppgiften för Samhall AB är att anordna, leda och samordna koncernens verksamhet för att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt personer med arbetshandikapp där behoven finns. Utgifterna på anslaget styrs främst av antalet anställda med arbetshandikapp.

Samhall AB har i avtalet mellan staten och Samhall AB för 2000 åtagit sig att utarbeta och redovisa hur Samhall som arbetsmarknadspolitisk åtgärd har en rehabiliterande effekt för arbetshandikappade anställda under tiden som de arbetar i Samhallkoncernen. Samhall lämnade en första delredovisning till Näringsdepartementet den 17 april 2000. Av denna framgår att det skall finnas tydliga individuella mål, som följs upp årligen, för de anställda. Det skall även finnas en

utförlig dokumentation om vilka åtgärder som vidtagits i varje anställds personakt. På olika nivåer i koncernen skall personalutvecklingsarbetet följas upp systematiskt genom olika nyckeltal. Uppdraget kommer slutligt att redovisas i Samhalls budgetunderlag till regeringen för 2002.

Regeringens överväganden

Anpassning av Samhalls bolagsordning

Samhall AB (Samhall) har genomgått stora förändringar sedan verksamheten började 1980. Samhall övergick den 1 juli 1992 från stiftelse till bolagsform, vilket bl.a. inneburit att bolaget fått bättre affärsmässiga förutsättningar för sin verksamhet och blivit effektivare. Omfattningen av tjänste- och servicearbeten har även ökat, bl.a. genom att konkurrensen hårdnat på industrisidan. Kundbehov och kundfokus har blivit viktigare. Exportandelen i Samhalls produktion har också ökat, vilket lett till att flera av Samhalls konkurrenter i dag finns i utlandet.

I bolagsordningen beskrivs Samhalls syfte som "att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt arbetshandikappade där behoven finns". Denna beskrivning härstammar ursprungligen från år 1980 då Samhall bildades och då affärsverksamheten inte var speciellt utvecklad. Samhall erhöll då en merkostnadsersättning från staten om ca 170 procent av de arbetshandikappades löner. I dag med en utvecklad affärsverksamhet motsvarar merkostnadsersättningen ca 88 procent av de arbetshandikappades löner. Bakgrunden till detta är bl.a. en genom åren successivt minskad merkostnadsersättning som Samhall kunnat kompensera med allt fler och bättre affärer.

I syfte att skapa starka garantier för ett konkurrensneutral beteende från Samhalls sida inrättades år 1980 Kontaktrådet Samhall - Näringslivet. Huvudmän för rådet är Företagarnas Riksorganisation, Svenska handelskammarförbundet, Sveriges Industriförbund, Svensk Handel och Samhall. Kontaktrådet fungerar som ett auktoritativt samarbetsorgan i både principiella och individuella konkurrenspolicyfrågor som har anknytning till Samhallkoncernens affärsverksamhet.

Kontaktrådets prövningsområde är vidare än konkurrenslagens regelverk vilket också ger en större möjlighet för utredning och prövning av eventuella klagomål gällande konkurrensfrågor med koppling till Samhalls affärsverksamhet. Varje år genomför Samhallkoncernen ca 100 000

affärsavslut. Under de senaste åren har Kontaktrådet endast prövat två till tre ärenden per år.

Samhall har i en skrivelse, i september 2000, till regeringen hemställt om att bolagsordningen anpassas så att Samhalls industriella och kommersiella verksamhet på ett tydligare sätt framgår vid beskrivningen av bolagets syfte. Samhall menar även att aktierna i fortsättningen bör kunna medge rätt till utdelning. Vidare har bolaget pekat på behovet av att i bolagsordningen uppdatera beskrivningen av föremålet för bolagets verksamhet. Genom att anpassa bolagsordningen i enlighet med ovan uppnås enligt Samhall en bättre överensstämmelse mellan bolagsordningen och bolagets verksamhet.

Som skäl härför anger Samhall att bolaget i dag bedriver sin affärsverksamhet på marknadens villkor och är i detta avseende likt varje annat affärsdrivande företag. Att bolaget kan anpassa sig efter kundbehoven är en förutsättning för att utveckla affärsverksamheten. Att affärsverksamheten utvecklas positivt är i sin tur en viktig förutsättning för att skapa arbetstillfällen för arbetshandikappade.

Riksdagen har med anledning av budgetpropositionen för år 2000 i sitt betänkande AU16, sid. 109, ansett att förslag om ändring av Samhalls bolagsordning när det gäller vissa grundläggande frågor skall underställas riksdagen. Dessa frågor rör syftet och föremålet för bolagets verksamhet. Särskilt påpekar utskottet att riksdagen bör ha möjlighet till inflytande över Samhalls grundläggande syfte.

Regeringen anser att det i Samhalls syfte tydligt bör framgå att bolaget skall producera efterfrågade varor och tjänster och genom detta kunna skapa meningsfulla och utvecklande arbeten för personer med arbetshandikapp. Samhalls verksamhet har, som beskrivits ovan, förändrats genom åren och affärsverksamheten har blivit och bedöms bli av allt mer avgörande betydelse för om Samhall framöver skall kunna erbjuda arbete åt personer med arbetshandikapp. Regeringen delar Samhalls uppfattning om att detta förhållande tydligare bör komma till uttryck i bolagsordningens formulering av syftet med bolagets verksamhet.

Regeringen anser att det bör få ankomma på regeringen att, utan riksdagens hörande, i fortsättningen godkänna vilka branscher som Samhall skall verka inom. Samhalls verksamhet vad gäller produktion av varor och tjänster förändras kontinuerligt och kommer att förändras under åren i och med att Samhall hela tiden måste för-

ändra sin affärsinriktning för att kunna skapa ökad försäljning och därmed också de arbetstillfällena som krävs för att kunna erbjuda arbete åt personer med arbetshandikapp. Det innebär att bolagsordningen, i den del som beskriver de branscher som bolaget skall verka inom, oftare kan komma att behöva ändras.

Sammanfattningsvis bör dels bolagsordningen anpassas i det avseende som angivits ovan, dels i fortsättningen godkännande krävas beträffande Samhalls syfte. Ändringar om exempelvis branschriktningar i verksamheten bör således kunna genomföras efter godkännande av regeringen.

4.8.11 22:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.31 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	7 229	0	
2000	Anslag	7 229		7 229
2001	Förslag	7 229		
2002	Beräknat	7 229		
2003	Beräknat	7 229		

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten drivs av Sverige, Finland och Norge enligt en överenskommelse från 1990. Anslaget ändamål avser ersättning till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för de åtaganden svenska staten har för verksamheten samt kompensation för de kostnadsförordningar som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdeskattepliktiga i Sverige. Utöver statsbidraget finansieras stiftelsen verksamheten genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Till grund för verksamheten ligger stiftelsens stadgar och en överenskommelse mellan länderna.

Under 1999 har stiftelsen haft en beläggning om 266 årsplatser inom ramen för de utbildningsplatser som fastställs enligt överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige. Därutöver försålde ytterligare 47,6 årsplatser. Under året har det pågått förhandlingar mellan de norska, finska och svenska regeringarna i syfte att revidera överenskommelsen mot bakgrund av den utvärdering om stiftelsen som genomfördes under 1999. Avsikten är bl.a. att förstärka företagaranknytningen i utbildningarna, att betona stiftelsens nordiska prägel samt att stärka uppföljningen av verksamheten. Den reviderade

överenskommelsen väntas bli undertecknad under hösten 2000. Regeringen gav den 21 juni 2000 AMS i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur utnyttjandet av de utbildningsmöjligheter som tillhandahålls av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten kan effektiviseras. AMS avrapporterade uppdraget den 23 augusti 2000. I rapporten föreslår AMS bl.a.

- att det ska råda riksintag till utbildningarna,
- att AMS centralt upphandlar och finansierar utbildningarna och att utbildningsplatserna ställs till alla arbetsförmedlingars disposition,
- att det garanterade köpet av utbildningsplatser uppgår till 300 årsplatser,
- att metoder för uppföljning av kursdeltagarna efter utbildning säkerställs.

Vidare konstaterar AMS att Stiftelsen Utbildning Nordkalotten lämpar sig väl för att genomföra olika typer av försöksverksamhet inom utbildningsområdet och att nya målgrupper och områden för utbildning vid stiftelsen bör övervägas.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att följa upp och vidta lämpliga åtgärder med anledning av rapporten.

4.8.12 22:12 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 4.32 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	954 312	188 688	
2000	Anslag	877 000		913 000
2001	Förslag	530 000		
2002	Beräknat	388 000		
2003	Beräknat	416 000		

Från anslaget finansieras utbetalning av ersättningar till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs i enlighet med lönegarantilagen (1992:497). Från anslaget betalas också ersättningar till länsstyrelserna för deras arbete med utbetalning av lönegarantimedel samt till Kammarkollegiet för administrativa kostnader. Från och med budgetåret 2001 nettobudgeteras anslaget. Återvunna medel ur konkurser beräknas för budgetåret 2001 till 220 miljoner kronor.

Utgifterna vad gäller lönegarantiersättningar styrs av antalet konkurser, av hur många som omfattas av konkurserna, ersättningstidens längd samt av de bestämmelser som styr rätten till ersättning.

Regeringens överväganden

Utbetalningen av ersättning under budgetåret 1999 uppgick till 954 miljoner kronor. (Antalet berörda konkursföretag var 6 973 och antalet berörda arbetstagare var 35 381). Det innebär en fortsatt minskning med nästan 100 miljoner kronor jämfört med 1998 då 1 055 miljoner kronor betalades ut. Jämfört med 1997 är minskningen 1999 cirka 300 miljoner kronor och jämfört med 1996, 400 miljoner kronor.

Första halvåret 2000 har 487 198 000 kronor betalats ut enligt reglerna om lönegarantiersättning. Antalet berörda företag har uppgått till 1 353 och antalet berörda arbetstagare till 10 773. För budgetåret 2000 beräknas utgifterna under anslaget uppgå till 913 miljoner kronor.

1999 inbetalades 149 miljoner kronor, som utgjorde återvunna medel från konkurser. Första halvåret 2000 har 70 miljoner kronor betalats in.

Från och med 1999 finansierar anslaget endast utgifter för lönegarantiersättningar samt vissa administrationskostnader. Jämfört med tidigare, då även räntor och amorteringar på skulden från lönegarantifonden betalades av anslaget, behöver kostnaderna för lönegarantiersättningar beräknas med större exakthet. Behovet av säkrare prognoser för utgifterna är väsentligt större när amorteringarna inte längre kan fungera som en "buffert", som varierar beroende på vilket utrymme som återstår sedan ersättningarna betalats ut.

Regeringen har bedömt att förändringarna av anslagskonstruktionen m.m. medför att det behövs ett tydligare myndighetsansvar för lönegarantin. Den uppsplittring på många olika myndigheter som nu finns är ett ytterligare skäl att pröva frågan om ett tydligare och mer sammanhållet myndighetsansvar. I december 1998 uppdrog regeringen därför åt Statskontoret att se över administrationen av lönegarantiersättningen m.m. Statskontoret har den 1 juni 1999 överlämnat rapporten En samlad administration av lönegarantin (1999:20). I rapporten föreslås bland annat att Riksskatteverket skall vara huvudman och ansvarig för anslaget till lönegarantiersättning samt att utbetalningar av ersättningar skall

kunna göras av konkursförvaltarna. Vid ett genomförande av förslagen skulle Kammarkollegiet och länsstyrelserna inte längre ha kvar sin nuvarande hantering av lönegarantifrågor. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I samband med budgetpropositionen för 1999 minskades anslaget med 150 000 000 kronor. Beloppet lades engångsvis tillbaka i tilläggsbudgeten i vårpropositionen 1999 på grund av att förväntade regelförändringar ej kommit till stånd. Lagändringar med anledning av Förmånsrättskommitténs förslag skall genomföras men kommer inte få effekt på kostnaderna på lönegarantin under budgetåret, 150 000 000 kronor tillförs därför anslaget.

För budgetåret 2001 föreslår regeringen 530 miljoner kronor för anslaget till bidrag till lönegarantiersättningar. För budgetåret 2002 och 2003 beräknas anslaget uppgå till 388 miljoner kronor respektive 416 miljoner kronor. Återvunna medel ur konkurser beräknas för budgetåret 2001 till 220 miljoner kronor.

Tabell 4.33 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	877 000
Minska resursbehov	- 497 000
Överföring från anslag 22:2 och 22:3	150 000
Förslag 2001	530 000

4.8.13 22:13 Lernia AB

Tabell 4.34 Anslagsberäkning

Tusental kronor

1999	Utfall	6 121	Anslags-sparande	4 979 ¹
2000	Anslag	4 368	Utgifts-prognos	4 564
2001	Förslag	936		
2002	Beräknat	0		
2003	Beräknat	0		

¹ Av anslagsparandet har 4 783 tkr förts bort från anslaget som en indragning av anslagsbelopp.

Ändamålet för anslaget avser utgifterna för avveckling av outhyrda lokaler som Lernia AB (tidigare AmuGruppen AB) har enligt de kontrakt som övertogs från myndigheten AMU-gruppen. Enligt kontrakt från den 1 juli 1993 mellan staten och AmuGruppen AB, skall staten stå för 2/3 av hyreskostnaderna till år 2002. An-

slaget avser således bidrag till kostnader för överflödiga lokaler.

Lernia AB bedriver arbetsmarknadsutbildning med tyngdpunkt på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och är ett statligt bolag. AmuGruppen AB bildades 1993 och tog från och med den 1 juli 1993 över den verksamhet som tidigare hade bedrivits inom myndigheten AMU-gruppen. (prop. 1992/93:152, bet. 1992/93:AU6, rskr. 1992/93:175).

Tabell 4.35 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	6 513
Minskat resursbehov	- 5 577
Förslag 2001	936

Bilaga 1

Nya anslagsbenämningar

Nya anslagsbenämningar

Av tabellen nedan framgår benämningen på anslagen åren 2000 och 2001. Syftet med tabellen är att underlätta övergången till de nya benämningarna som följer av att politikområden införts.

Tabell 1 Anslagsbenämningar 2000 och 2001

Benämning 2000	Benämning 2001	Anslagets namn
14A1	22:1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader
13A1	22:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd
14A2	22:3	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader
A3	22:4	Särskilda insatser för arbetshandikappade
–	22:5	Rådet för europeiska socialfonden i Sverige
A4	22:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995 – 1999
A5	22:7	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000 – 2006
A6	22:8	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
A7	22:9	Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna
B6	22:10	Bidrag till Samhall AB
B11	22:11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkallotten
13A2	22:12	Bidrag till lönegarantiersättning
B7	22:13	Lernia AB